საქართველო

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის მთავარი კომიტეტის ორგანო.

რედაქცია და კონტორა:
თბილისი, რუსთაველის პროსპექტი № 11 რედაქცია და კანტორა ღიაა ყოველ დღე დილის 9 ს., ნაშუადღევის 2 და ნახ. საათამდის. ტელეფონი № 15—73.
მისამართი დეპეშებისათვის: თბილისი „საქართველო" ფოსტის ყუთი № 76

განცხადებანი:
განცხადება მიიღება ნაშუადღევის 2 საათამდის. სტრიქონი პეტიტი პირველ გვერდზე 20 მ. მე-4 გვერდზე—15 მ.
სამგლოვიარო განცხადებანი 30 სტრიქონი—700 მ. 2 ნახ. საათის შემდეგ 100 მანეთით მეტი.

ხელის მოწერა:
გაზეთი „საქართველო" ქალაქსა და ქალაქს გარეთ ღირს თვეში—600 მან. ცალკე № —25 მან.

ფასი 25 მან.

წლიწადი მეექვსე.

ხუთშაბათი, 2 დეკემბერი 1920

№ 163

მოითხოვეთ ყველგან საუკეთესო ხარისხის

კონიაკი

გაწმენდილი ჭურის არაყი და ტკბილი სასმელები დ. ი. კალანდაძისა
ბითუმად და ცალ-ცალკე თვით ქარხანაში სადგურის (ვაგზლის) ქ. № 5.

— კინო —

არფასტო
რუსთაველის პრ. № 23
„ვეპი"-ს (ა: ტრეტოვის) ხელმძღვანელობით.

დეკემბრის 1, 2, 3 და 4 ჩვენს ეკრანზე აჩვენებენ ქართულ დრამის არტისტის. ხორციელად მკვდარი, მაგრამ ეკრანისთვის ცოცხალი.

ვ. ალექსი-მესხიშვილს

პროფ. ვერხოვცევის როლში.

ვ. ა. პოლონსკი აქიმი მოსკულსკის როლში და ნიჭიერი არტისტი ს. პ. ვოლხოვსკისა სოფ. არდაშევის როლში

ეს სურათი ქართველ საზოგადოებისთვის და განსაკუთრებით კი თბილისელებისთვის ფრიად საინტერესოა. ეკრანზე ცოცხალი სახით ნახავენ იმ დიდ ადამიანს, რომელიც გუშინ თავისი მკვეთრი ხმით ყველას ხიბლავდა და რომელიც ამიერიდან სამუდამოდ დადუმდა. არც ერთს ძეგლზე არ შეიძლება ისე ცოცხლად ადამიანის სახისა და მოქმედების განმეორება როგორც ეკრანზე. ამავე სურათ ში იქნება ნაჩვენები რუსეთის ტრაღიკი

ვ. ა. პოლონსკი.

სურათში:
შურის მაძიებელი ღმერთი
5 ნაწილად
1 ნაწ.: სიყვარული სიცოცხლის მიწურულში, 2 ნაწ.: ახალგაზრდობის უფლება, 3. ნაწ.: იფხიზლეთ, რადგან არ იცით დღე და ღამე. 4. ნაწ.: საბედისწერო ნიშანი. 5. ნაწ.: შურის მაძიებელი ღმერთი. — დასაწყისი 5 საათზე.
მოწაფეთათვის პირველ სეანსზე დაკლებულ ფასებში.

არსენ პეტრესძე გოგოლაშვილი და მეუღლე მისი თამარ რომანოზის ასული და ძე და ასული მათი რაისა და პეტრე გოგოლაშვილები და ეკატერინა რომანოზის ასული ნიჟარაძისა გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ მეგობართ და ნაცნობთ გარდაცვალებას პირველნი დაუვიწყარისა ასულისა მათისა, მეორენი ძვირფასისა დისა და მესამე დისწულისას

თეოლინე (თინა) არსენის ასული

გოგოლაშვილისას

გამოსვენება მოხდა ქ. ქუთაისში ქრისტეშობისთვის 1-ს დღიაა ოთშაბათს, ნაშვადღევის ოთხ საათზე, ახალი დროით. ლევაშოვის ქ. საკუთარ სახლებიდან. 1—33.9—1

სახელმწიფო დრამის თეატრი.

(ყოფილი არტისტიული—რუსთაველის პრ., № 21, ტელ. 8—07).

ხუთშაბათს, დეკემბრის 4-ს
მეორეჯერ
ზღვასთან
ენგელისა
რეჟისორი—მ. ქორელი.

შაბათს, დეკემბრის 4-ს
პირველად ორიგ. ნალური ტრაღედია
ბერდო-ზმანია
ა. შანშიაშვილისა
ახალი დეკორაციები მხატვარის ვალ. სიდამონ-ერისთავისა
მუსიკა არაყიშვილისა: ბალეტი, ხორო.
რეჟისორი—ა. ახმეტელი

ბილეთები კასაში
დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

სახელმწ. თეატრი.

ოპერა

ხუთშაბათს 2-ს დეკემბერს
ბალეტის საღამო მორდკინისა
ქიზელი.
პარასკევს 3-ს დეკემბერს
ქართულ ენაზე ოპერა
● ღალატი ●
ოპერის დასაწყისი საღამოს სრულ 8 საათზე.

— კინემო —

დღეს დეკემბრის 1

მსოფლიოს სატახტო ქალაქების შედევრი
დეკემბრის 2, 3 და 5-ს
—— პირველი ეკრანი თბილისში!! ——
გამოჩენილ მსახიობთა ფეიელის და ტონოკის მონაწილეობით

მინიონი

მონათესავე სული

მომხიბველი კინო-ეტიუდი. თემა: საუკუნეთა განმავლობაში სულის გადასახლება მონათესავე სხეულში. ყველაფერი მხატვრ. და აზრიანია.

საქართველოს სავაჭრო-სამრეწველო ბანკის (ცენტრობანკის)

კონსტანტინოპოლის გამგეობა ამით აცხადებს, რომ მას აქვს ქ. კონსტანტინოპოლში საკუთარი საწყობი. აგრეთვე მის განკარგულებაშია იქვე სატრანზიტო საწყობი, სადაც მიიღება შესანახად ყოველგვარი საქონელი როგორც ბანკის, ისე გარეშე პირებისა.

ამასთანავე ბანკის განყოფილება ფართოდ აწარმოებს კლიენტების დავალებათა შესრულების შესახებ საქართველოდან სხვა და სხვა საქონლის გატანისა საზღვარ გარეთ გასასაღებლად და საჭირო საქონლის იქ შესყიდვისა საქართველოში შემოსატანად.

განყოფილების მისამართი: კონსტანტინოპოლი, გალატა, ვუავოდას ქუჩა, № 57, ავოპიან-ჰან 11-12

საქართველოში მოლაპარაკება შეიძლება: ქ. ტფილისში ცენტრობანკის მთავარ გამგეობასთან, თავისუფლების მოედანი, 3 და ქ. ბათომში (სვიატოპოლკ-მირსკის ქ.)

„სორაპანის" გამოცემა

დაიბეჭდა და გამოვიდა გასაყიდათ 1921 წ.

„კალენდრები"

შედგენილი მ. გაჩეჩილაძის მიერ.

1) კედლის კალენდარი.
2) ჯიბის კალენდარი
3) მოძრავი კალენდარი ქართულ-რუსული
4) თვიური კალენდარი ქართულ-რუსული

უქმეები დაბეჭდილია წითელი საღებავით მისამართი თბილისი სტამბა „სორაპანი" მ. გაჩეჩილაძე. 8—3 2295

გაზ. „საქართველო"-ს

აგენტების საყურადღებოდ

თელავი, ყვირილა, გორი, ახალსენაკი, ფოთი, ბათომი, სამტრედია.

გაზ. „საქართველო"-ს კონტორა კატეგორიულად აცხადებს, რომ ყველა იმ აგენტებმა, რომელთაც არ წარმოუდგენიათ მიღებულ გაზეთების ანგარიში, რომელთაც არ დაუბრუნებიათ დარჩენილი გაზეთები, აცნობონ ამის შესახებ დაწვრილებით კონტორას და გაასწორონ ანგარიშები:

წინააღმდეგ შემთხვევაში გაზეთის აღარ გაეგზავნება.

გამოცდილი რეპეტიტორი სტუდენტი

ამზადებს გაკვეთილებს

სასურველია დილის საათები

მისამართი ეროვნ. დემოკრ. ბიურო (სასახლ. ქ. № 5)

ტელეფ. № 3-02 გამოელაპარაკეთ 10-2 საათამდე.

საქართველოს ხალხს.

ამ ექვსი წლის წინათ ამტყდარი დიდი ომი, მიუხედავათ მრავალ საზავო ხელშეკრულებათა დადებისა, ჯერ კიდევ არ დაბოლოვებულა მთლათ. ამასთანავე დამარცხებულ ქვეყნებში დაწყებული რევოლიუციური მოძრაობა ზოგან, განსაკუთრებით რუსეთში სამოქალაქო ომით დამთავრდა, რაიც კიდევ უფრო აფერხებს საერთაშორისო მშვიდობიანობის დამყარებას.

ეს მუდმივი საერთაშორისო მოუსვენრობა და გართულება ახდენს თავის უარყოფით გავლენას ჩვენ თავისუფალ სამშობლოზედაც; ცეცხლის ალი არამც თუ არ შორდება მას, არამედ უახლოვდება კიდევ. არ არის სრულიად მოულოდნელი, რომ დიდ სახელმწიფოთა ურთიერთმა ქიშპობამ და ინტერესთა წინააღმდეგობამ თვით ჩვენი ტერიტორია გახადოს, ჩვენდა დაუკითხავად, [illegible] საპაექროთ.

დღიდან საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებისა დამფუძნებელი კრება და მთავრობა მტკიცეთ იცავდენ თავიდანვე საქვეყნოთ აღიარებულ ნეიტრალობის პრინციპს; მათ ერთხელაც არ უღალატნიათ მისთვის, ერთხელაც არ უფიქრიათ მეზობელ სახელმწიფოთა საქმეში ჩარევა ან კიდევ მათი უფლების და ტერიტორიულ ხელუხლებლობის შელახვა. ასეთს ნაბიჯს შეუძლებლად ხდის თვით ჩვენი სახელმწიფოს უაღრესად დემოკრატიული წესწყობილება, აგებული ერთა [illegible] საფუძვლებზე.

მაგრამ, მიუხედავათ ამისა, ჩვენი ხალხი არა ერთხელ გახდა იძულებული აესხა ფარ-ხმალი მომხდომ მტრის მოსაგერებლათ; არა ერთხელ მოევლინა ჩვენი მამაცი ჯარი და გვარდია მხსნელად და მცველად დედა სამშობლოს, მის წმინდათა-წმინდას რევოლიუციურ მონაპოვართ, მის დიდებას და პატიოსნებას.

დღესაც იგივე წამი ახლოვდება ქართველი ერისათვის, იგივე ომის აჩრდილი ჩნდება მის წინ. ქემალ ფაშის ჯარმა, რომელიც შეესია სომხეთს, შესაძლოა ჩვენსკენ იბრუნოს პირი. ჩვენ გვაქვს მწარე გამოცდილება, ამ სამი წლის წინათ მიღებული, როცა ოსმალო პირის პირ ტკბილათ გვეპასუხობოდა, ხოლო ზურგში მახვილსა გვცემდა, როცა მან ხელიდან გამოგვტაცა ჩვენი სისხლით მორწყული ბათუმი.

მართალია, საქართველო იგი არ არის დღეს, რაც 1918 წ. იყო. მან არამც თუ დაამსხვრია მონობის ბორკილები, არამედ შეინარჩუნა ბოლომდის დამოუკიდებლობა და თავისუფლება; მან დასდო ხელშეკრულება რუსეთთან, რომლის ძალით უკანასკნელმა იცნო მისი უდაო უფლება როგორც ბათუმზე, ისე მთელს ეხლანდელ მის ტერიტორიაზე; ის უკვე ჩაება საერთაშორისო ფერხულში, რასაც ხელს უწყობს მისი გეოგრაფიული მდებარეობაც...

მაგრამ, სანამ არ შეუქმნიათ ნამდვილი გარანტია მსოფლიო მშვიდობიანობისათვის, სანამ ჩვენს მეზობლად არ დამკვიდრებულა ნორმალური მდგომარეობა, საქართველო არ არის და არც შეიძლება იყოს დაზღვეული გარეშე ხიფათისაგან.

ამიტომ თავდაცვის საქმე არის და ჯერ კიდევ დიდხანს იქნება ჩვენი სახელმწიფოს უპირველესი საზრუნავი საგანი.

დამფუძნებელი კრება და მთავრობა ხმარობენ ყოველ ღონეს, რომ კარგათ მოაწყონ თავდაცვის საქმე, მაგრამ ეს არ კმარა.

საჭიროა თვით ხალხმაც გამოიჩინოს დროს შესაფერი სიფხიზლე და გამჭრიახობა, მანაც აამოქმედოს მთელი თავისი ცოცხალი ძალები, მანაც დაანახვოს მტერსა და მოყვარეს საქმით, რომ ის არ იშურებს არაფერს თავისუფალ სამშობლოს საკეთილდღეოთ.

ერთი ასეთი საქმე არის რესპუბლიკის თავდაცვის ფონდის შექმნა, რომლის თავდარიგს შეუდგა მთავარი გამგეობა, შემდგარი ყველა ჩვენში მომქმედ პოლიტიკურ პარტიების, ერობათა, ქალაქთა, პროფესიულ და კოოპერატიულ კავშირთა ცენტრალურ დაწესებულებათა, დედა-ქალაქის გამგეობის და ვაჭრობა მრეწველობის პალატის წარმომადგენელთაგან.

მთავარ გამგეობის შემადგენლობა თავის თავად ცხადყოფს, რომ საქმე, რომელიც უკისრია გამგეობას არის უაღრესათ ეროვნული და უდაო. როცა კითხვა ჩვენი ნორჩი რესპუბლიკის ყოფნა არყოფნას ეხება, მაშინ არ არის პარტია, არც კლასი, არც შთამომავლობა,—ყველა ერთია, ქართველი ერი, სა-

183 ეროვნული ბიბლიოთეკა

ცენტრალური სავაჭრო სამრეწველო ბანკი

ამით აცხადებს, რომ 6 დეკემბ., დილის 11 ს. დანიშნულია

საჯარო ვაჭრობა

გირაოდ მიღებულ საქონლებისა შემდეგი სესხებით:

№№ 141, 184, 198, 223, 227, 204, 256, 136, 268, 248, 131, 115, 220. 130. 2—1.

ცენტრობანკის გამგეობა.

დღე.

საფრანგეთის მთავრობამ აცნობა ლიტვის მთავრობას რომ იგი დაიცავს ლიტვის დამოუკიდებლობას და ყოველ მხრივ წინააღმდეგია პოლონეთის აგრესიულ პოლიტიკის.

ფინეთის პარლამენტში, საბჭოთა რუსეთსა და ფინეთის შორის ეკონომიურ ხელშეკრულობის რატიფიკაცია მოკლე ხანში მოხდება.

საბჭოთა რუსეთში ანტიბოლშევიკური მოძრაობა ვრცელდება.

წ ე რ ი ლ ე ბ ი.

მეთაური: კიდევ ბათომზე.
რ. ინგილო: გაწამებული მხარე
პ. ჯ. ეკონომიური ცხოვრება.
ჩვენი კორესპოდენტები: სორტა, ხევი, საჩხერე.

ქართველოს ხალხი ერთი ცოცხალი ორგანიზმია, აღტყინებული ერთი გრძნობით და ვამსჭვალული შეუდრეკელი ნებისყოფით.

აქედან, თავდაცვის ფონდის შექმნაში უნდა მიიღოს მონაწილეობა ყველამ: დიდმა და პატარამ, ქალმა და კაცმა, მდიდარმა და ღარიბმა.

თავდაცვის ფონდი უნდა შესდგეს ხორბლეულობისა და სხვა სახოფლო ნაწარმოებისა, ნივთეულობისა და ფულისაგან.

ყველამ თავის ხელობის და სოციალურ მდგომარეობის შესაფერისი წვლილი უნდა გაიღოს: გლეხმა პური, სიმინდი, ქერი, მატყლი და სხ., მუშამ და მოსამსახურემ თავის შრომის ხელფასის ერთი ნაწილი, მდიდარმა ნივთეულობა და ფული.

განსაკუთრებულია ქალების მოვალეობა. ისინი ღირსი არ იქნებოდენ სამშობლოსათვის წამებულ მათი წინაპრებისა, რომ დაეშურათ მათ მიერ სამკაულად ხმარებული ერთი რომელიმე ძვირფასი ნივთი საერთო სამსხვერპლოზე მისატანათ.

საქართველოს ხალხო!

გახსოვდეს, რომ შენ სდგეხარ შენი სახელმწიფოს დამოუკიდებლობის საბოლოო ჩამოყალიბების უკანასკნელ საფეხურზე: კიდევ ერთი ნაბიჯი და შენ შეხვალ თავისუფალ ერთა ოჯახში სწორუფლებიან წევრად. შენი საგმირო საქმეები იპყრობს ევროპის სახელმწიფოთა ყურადღებას, საერთაშორისო დემოკრატია აქტიურათ თანაუგრძნობს შენს დამოუკიდებელ არსებობას. სამი წლის შენი ჭაპან-წყვეტა, სასტიკი ბრძოლა და უზომო მსხვერპლი საცაა შენის სრული გამარჯვებით დაგვირგვინდება.

შენ ყოველთვის ეყრდნობოდი შენს მაჯას, შენს მახვილ გონებას, შენს გამჭრიახობას. დემოკრატია, მშრომელი მასა ვერ დაეყრდნობა სხვის იმედებს და ის ხომ შენი პირმშოა, მეპაირახტრე.

ერის უფლება გულისხმობს ერის მოვალეობასაც,—და ეს კი გიკარნახებს შენ იქონიო მუდმივი მზრუნველობა შენი თავისუფლების მთელი შენი არსებობით დაცვისათვის. შენ ყოველ წუთს მზად უნდა იყო მყისვე გასცე შესაფერი პასუხი ყოველს შენს კარზე მომდგარ საერთაშორისო გართულებას.

თავდაცვის ფონდი მკვეთრი იარაღია შენს ხელში. შენ არასდროს არ დაუშვებ, რომ შენი თავისუფლება და დამოუკიდებლობა გარეშე ტლანქმა ძალამ ფეხქვეშ გასთელოს, არც იმას დაუშვებ, რომ შენი ჯარი და გვარდია, როცა ისინი სიცოცხლეს არ იშურებენ შენი ბედნიერებისათვის, მშიერი, შიშველი და წყლულ შეუხვეველი დარჩეს.

სრულიად დარწმუნებული იმაში, რომ საქართველოს ხალხი განურჩევლათ ეროვნებისა, სარწმუნოებისა, სოციალურ მდგომარეობისა, სქესისა და წლოვანებისა პირნათლათ შეასრულებს თავის წმინდა მოვალეობას ქვეყნისა და შთამომავლობის წინაშე,—რესპუბლიკის თავდაცვის ფონდის მთავარი გამგეობა ამიერიდან იწყებს თავის მოქმედებას.

მთავარი გამგეობა გახსნის ადგილობრივ განყოფილებებს მთელს რესპუბლიკაში, დაუგზავნის მათ ინსტრუქციებს,*) გაუწევს მათს მუშაობას ხელმძღვანელობას და კონტროლს.

მისამართი: ფოსტით—ტფილისი, სასახლე, თავდაცვის ფონდის მთავარი გამგეობა; ტელეგრამით—თავდაცვის ფონდი.

რესპუბლიკის თავდაცვის ფონდის მთავარი გამგეობის თავმჯდომარე. აკ. ჩხენკელი

საქართველოს სოციალ დემოკრატიულ მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის თავმჯდომარის ამხანაგი [illegible]

საქართველოს სოციალ ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტიის ცენტრალური კომიტეტის თავმჯდომარე [illegible]

საქართველოს სოციალისტ-რევოლუციონერთა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის თავმჯდომარე [illegible]

საქართველოს ეროვნულ დემოკრატიულ პარტიის მთავარი კომიტეტის თავმჯდომარე [illegible]

საქართველოს ნაციონალური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის თავმჯდომარე [illegible]

[illegible]

საქართველოს ქალაქთა კავშირის თავმჯდომარე [illegible]

საქართველოს ერობათა კავშირის თავმჯდომარე [illegible]

საქართველოს კოოპერატივთა კავშირის თავმჯდომარე [illegible]

[illegible]

ტფილისის ქალაქის გამგეობის თავმჯდომარე [illegible]

[illegible]

*) ინსტრუქცია იბეჭდება დღევანდელ №-ში.

კიდევ ბათომზე.

თავის დროზე ჩვენ აღვნიშნეთ ის აზმაურება, რომელიც მოჰყვა შეუმოწმებელ ცნობას ინგლისელების მიერ ბათომის მოსალოდნელ ოკუპაციის განზრახვისას. ყველაზე ცხარედ საბჭოთა რუსეთი მოეპყრა ამ ამბავს და თავისი შეხედულება ნოტის სახით წარუგზავნა ინგლისსა და საქართველოს მთავრობებს. საქართველოს აზრი ბათომის საკითხის შესახებ აშკარად გამოითქვა ყველა მიმართულების ქართულ გაზეთებში და საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის მოადგილის ოფიციალ საპასუხო ნოტაში საბჭოთა რუსეთის მთავრობის მიმართ. საქართველოს აზრი მარტივია: ჩვენ არ ვიცით რომელი ქვეყანა და სად აწყობს ინტრიგებს განთავისუფლებულ საქართველოს წინააღმდეგ, არც ის ვიცით, ვის უფრო დიდი მადა აქვს ბათომზე და სხვა და სხვა საშუალებებს ხმარობს „მახლობელ აღმოსავლეთის ალაყაფის" ხელში ჩასაგდებად, მაგრამ ის კი ვიცით დანამდვილებით, რომ საქართველო მთელი თავისი ცოცხალი ძალებით აღიმართება ამ ქალაქისა და მის ოლქის დასაცავად, ვისთანაც უნდა მოუხდეს ამ შემთხვევაში მას ანგარიშის გაწევა. მაშასადამე სულ ზედმეტია უცხო სახელმწიფოთა მიერ ატეხილი განგაში ბათომის საკითხის გამო; რადგანაც ეს საკითხი უწინარეს ყოვლისა ეხება საქართველოს, როგორც სუვერენულ სახელმწიფოს.

მოსკოვსა და ლონდონს შორის ბათომის საკითხმა დიდი მიწერმოწერა გამოიწვია, რომელიც პოლემიკა უფრო მიემსგავსება, ვიდრე ნოტების გაცვლას ინგლისი უმტკიცებს მოსკოვს, რომ ის საქართველოს წინააღმდეგ გამუდმებულ ინტრიგებს აწარმოებს და ეძებს დროს მის დამოუკიდებლობის მოსასპობად. ინგლისის საგარეო საქმეთა მინისტრის ლორდ კერზონის აზრით, ბათომს და მთელს ამიერ კავკასიას საფრთხე მოელის სწორედ საბჭოთა რუსეთის მხრით და ამიტომ ინგლისი ვალად იღებს ამის საწინააღმდეგო ზომების მიღებას მახლობელ აღმოსავლეთში მყუდროების დასაცავად. მოსკოვი პირიქით ედავება ლონდონს, რომ ამიერკავკასიისა და კერძოდ საქართველოს ექსპლოატაცია ინგლისის დიდი ხნის განზრახვას შეადგენს. ჩიჩერინი უსაყვედურებს ანტანტის, რომ რუსეთის ყოფილ განაპირა კუთხეების საკითხი მას იმდენად აინტერესებს, რამდენადაც მოწადინეულია „გლეხურ მუშურ სოციალისტურ რესპუბლიკა დაამხოს." ჩიჩერინი აღნიშნავს, რომ კომუნისტურმა რუსეთმა პირველმა იცნო საქართველოს დამოუკიდებლობა იურიდიულად, ხოლო ანტანტი დღესაც არ ჩქარობს ამ აქტის გამოცემას, რითაც სავსებით ჰხატავს თავის პოზიციას...

თავის თავად ცხადია, რომ როგორც ინგლისს, ასევე რუსეთს ბათომის საკითხი ალაპარაკებს საქართველოს სახელმწიფოებრივი ინტერესის გარეშე. საქართველოს დამოუკიდებლობის საკითხის გადაჭრა უმეტესად გაწონწვეულია ობიექტიურ პირობებით და ქართველი ერის შეურყეველ გადაწყვეტილებით. ჩვენ ის გაოემოებაც გამოგვპარვია მხედველობიდან, რომ ბევრი ისეთი სახელმწიფო, რომელსაც საქართველოს დამოუკიდებლობის (ფაქტიური თუ იურიდიული) შესახებ ჯერაც არ უთქვამს თავის სიტყვა, სინამდვილეში უფრო მეგობრულად გვეპყრობა, ვიდრე საქართველოს სუვერენიტეტის იურიდიულად მაღიარებელი...

ბათომის საკითხიც და ყველა სხვაც რაც კი შედის საქართველოს ხელმწიფების კომპეტენციაში, ჩვენ გვეხება და ჩვენსავე შეფასებას მოითხოვს. აღარ დადგა დრო, რომ ეს შეიგნონ ყველამ, ვისაც ჩვენთან დამოკიდებულება აქვს!?

მოსკოვ-ლონდონის პოლემიკა მეტად დამახასიათებელია, როგორც საერთაშორისო უკუღმართი მოვლენების ტიპიური ნიმუში. შიგ ჩართული ჩვენს შესახებ აზრიც საგულისხმო მაჩვენებელია იმისა, თუ რა ღირებულებას შეიცავს ფრაზეოლოგია, უშინაარსო სიტყვების გადახლართვა, რომელსაც სინამდვილეში არ ამაგრებს არც ერთი დამამტკიცებელი ფაქტი...

არ ვიცით, რა გზას აირჩევენ მოსკოვ-ლონდონის დიპლომატები, მაგრამ მათ საყურადღებოდ ქართველი ერთხელ კიდევ იმეორებს: ბათომი არ არის ფეშქაშის ქალაქი, რომელზედაც მოქიშპეთ წილი უნდა იყარონ. მისი ბედი საიმედო ხელშია. საქართველოს უარი არ უთქვამს ბათომზე...

ავტომობილები და სოციალისტი მინისტრები

ამა წლის იანვარში:

1. შრომის მოქმედების მინისტრის ბ. ნ. ხომერიკის ავტომობილი დაჯდა—164.446 მან.
2. შინაგან საქმ. მინისტრის ამხანაგის ქიქინაძისა—92.871 მან.
3. შრომის მინისტრის ამხანაგის—65.456 მან.

—

ამა წლის თებერვალში:

1. შინ. გ. საქმეთა მინისტ. ამხანაგის ქიქინაძისა—108.916 მან.
2. მიწად მოქმედების მინისტრის ხომერიკისა—85 318 მან.
3. მომარაგების მინისტრის ერაძის—75.787 მან.

—

ამა წლის მაისში:

1. ადმინისტრაციის ინსპექტორის გეგეჭკორისა—146.105 მან.
2. მომარაგების მინისტრის ერაძისა—139.902 მან.
3. იუსტიციის სამინისტრო. სამინისტროს დეპარტ. დირექტორისა 1556 530 მან.
4. შინაგან საქმეთა მინ. ამხანაგის ქიქინაძისა—286.192 მან.
5. შინაგან საქმეთა მინისტრის რამიშვილისა—125.150 მან.
6. შრომის მინისტრის ამხანაგის გ[illegible]ძისა—104.141 მან.

საქართველო და საბჭოთა რუსეთი

ნოტა საქართველოს წარმომადგენლისა მოსკოვში, რ. ს. ფ. ს. რ. საგარეო საქმეთა სახალხო კომისარს

მოწყალეო ხელმწიფევ! შინაარსი თქვენი ნოტისა ნოემბრის 16-ის თარიღით უკვე გადავეცი ჩემს მთავრობას, რომელიც არ დააყოვნებს პასუხი მოგცეთ საქმის ფაქტიური მხარის შესახებ.

ამ ჟამად კი, როგორც წარმომადგენელი საქართველოს მთავრობისა, ვალად ვრაცხ თავს განვუცხადოთ თქვენ, მოქალაქე სახალხო კომისარო, რომ საქართველოს და საქართველოს მთავრობას არავითარ შემთხვევაში არ შეუძლიათ აილონ პასუხის მგებლობა გარეშე ძალთა გარდაწყვეტილებისათვის ბათომის საკითხის შესახებ.

რუსეთის საბჭოთა მთავრობამ კარგად უწყის, როგორ ალგვილა და რამდენი მსხვერპლი გაუღია საქართველოს ბათომის დასაბრუნებლად და როგორ ელოდა იგი ამ საკითხის გადაწყვეტას.

ბათომის გადმოცემის დღე ერთი უდიდესი სასიხარულო დღეთაგანი იყო საქართველოს რესპუბლიკის ცხოვრებაში.

სამწუხაროდ იმ ვითარებამ, რომელიც დღეს კავკასიაში გაიშალა, საბაბი მისცა გარეშე ძალებს დაისვათ საკითხი ამიერ-კავკასიის საქმეებში ჩარევისა.

ნ ხევარი სომხეთის დაპყრობა ოსმალეთის ჯარებისაგან და მათი წინსვლა საქართველოს საზღვრებისაკენ, ამიერ კავკასია დიდი ხიფათის წინ დააყენეს. ზოგიერთმა ბნელმა ელემენტმა, როგორც შიგ საქართველოში, ისე მის გარეთ გააცხოველეს თავისი მოქმედება საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის წინააღმდეგ, რადგან ოსმალეთის და მის მოკავშირეთა იმედით იყვნენ გაცხოველებულნი.

რომ ქვეყანა შემოხვევის საშინელებისაგან იხსნას, საქართველო იძულებულია სამუშაო აგზავნოს ხნიშვნელოვანი ნაწილი თავისი ხალხისა და იარაღის ქვეშ დააყენოს.

საქართველო იცავდა და დაიცავს თავის დამოუკიდებლობას და ნეიტრალიტეტს, საიდანაც კი არ უნდა ემუქრებოდენ მას და ჩვენ გვსურს, რომ ამ საქმეში იმედი გვქონდეს დახმარებისა რუსეთის მხრივ, რომელთანაც ხელშეკრულება გვაქვს დადებული და მასთან მეგობრობისათვის ყოველ მხრივ ვღწვით.

ჩვენდა სამწუხაროდ, საბჭოთა რუსეთის პოლიტიკა ყოველთვის ამ მხრივ არ იყო მიმართული.

აზერბაიჯანში საბჭოთა მთავრობის გამოცხადების ქვეს თვის განმავლობაში, ნავთის მოწოდების შეწყვეტა იწვევს სარკინიგზო მოძრაობის შეჩერებას, ასუსტებს საქართველოს ძალას თავდაცვის საქმეში. რომ ჩვენ არ გვქონდეს ქვა-ნახშირის დიდი თადარიგი, საქართველოს დიდი გაჭირვება დაადგებოდა და ქვა-ნახშირზე გადაყვანამ ყველა სამოძრაო ძალებისა, გამოიწვია დიდი შრომა და ძალების დახარჯვა, რომელიც ჩვენ შეგვეძლო უფრო ნაყოფიერად გამოგვეყენებინა.

საქართველო სრულებით დაინტერესებული არ არის საბჭოთა მთავრობას მიაწეროს პასუხის გება იმ ვითარების გამო, რომელიც ამიერ-კავკასიაში იშლება დღეს საქართველოს ხალხის და მისი მთავრობის დამოუკიდებლივ.

მე შემიძლია დაგარწმუნოთ თქვენ, მოქალაქე სახალხო კომისარო, რომ საქართველო ყოველ მხრივ შეეცდება ყველა საკითხის მშვიდობიანი გადაწყვეტისათვის და გვაქვს იმედი, რომ საბჭოთა მთავრობაც მიიღებს ყველა მისგან დამოკიდებულ ზომებს მშვიდობიანობის დასამყარებლად კავკასიაში, რაც თანაბრად საჭიროა ჩვენი ხალხის და რუსეთისათვისაც; და ეს იქნება საუკეთესო საშუალება ყოველივე გარეშე ძალის, ამიერ-კავკასიის საქმეებში ჩარევის აღსაკვეთად.

მომეცით ნება ამავე დროს, მოქალაქე სახალხო კომისარო, დაგარწმუნოთ ჩემს ღრმა პატივისცემაში და თქვენდამი კეთილ-განწყობილებაში.

საქართველოს სრულ უფლებიანი წარმომადგენელი
გერასიმე მახარაძე.

22 ნოემბერ, 1920 წელი.

რ. ს. ფ. ს. რ. საგარეო საქმეთა სახალხო კომისრის პასუხი საქართველოს წარმომადგენელს მოსკოვში.

რუსეთის წითელი ლაშქრის განსაკუთრებულ გმირობამ და თავდადებულ ბრძოლამ ბოლო მოუღო ვრანგელის კონტრრევოლუციონურ ბრბოს. ყოველ მხრივ უძლეველმა წითელმა ლაშქრმა უმოწყალოდ გაანადგურა თავის წინაშე დიდი სისხლის ნაწვეთი შავი ძალა. დღეს რუსეთის ტანჯვის მზიდაა ახალი მშვიდობიან სოციალისტურ წესწყობილების დამყარებას შეუდგეს და შრომის ძირითადი გარდაქმნა მოახდინოს, მაგრამ მშვიდობიანობა რევოლუციის დაუძლეველი მტერი კიდევ არ სძინავთ, და მსოფლიო რეაქცია აწყობს ახალ გეგმებს, რომელთა მიზნად აქვსთ მუშათა და გლეხთა რუსეთის რესპუბლიკა სისხლში დაახრჩოს.

ანტანტის უმაღლესი რადიო სადგურმა აუწყა მთელს ქვეყანას, რომ მოკავშირეთა მთავრობანი ცდილობენ ბათომის ოკუპაციას სამხედრო ძალებით, და რომ ისინი აგზავნიან მახლობელ აღმოსავლეთისა და საქართველოს უდიდესი ნავთ-სადგურის დასაკავებლად თავიანთ ესკადრებსა და ქვეითა ჯარს.

წინაწარ, ანტანტის პრესაავრცელებდა პროვოკაციულ ხმებს, თითქოს ოსმალეთს განზრახვა ჰქონოდეს სომხეთისა და საქართველოს რესპუბლიკის განადგურებისა და ეს პროვოკაცია ვრცელდებოდა სწორედ იმ დროს, როდესაც საბჭოთა რუსეთის მთავრობა შუამდგომლობას იწევდა ოსმალეთსა და სომხეთს შორის მშვიდობიანობის ჩამოსაგდებად და როდესაც ოსმალეთის მთავრობამ მიიღო რუსეთის შუამდგომლობა და შეაჩერა სომხეთზე იერიშები. მშვიდობიანობა და ერთი თვითგამორკვევის ლოზუნგი, როგორც წინად, დღესაც საბჭოთა რუსეთისათვის მორიგი ლოზუნგია.

გაწამებული მხარე.

ზაქათლის ოლქის მცხოვრებნი ხშირად მისაყვედურიბენ: ალბად, ხმას არ იღებს საქართველოს მთავრობას, არაფერს სწერ ჩვენი კუთხის შესახებ გაზეთებში, არავის აინტერესებს ჩვენი აუტანელი ცხოვრება არ აინტერესებს ჩვენი ოლქით ქართველ ხალხს,—თითქმის წარმოუდგენელია, რომ ამ ხნის განმავლობაში საქართველო არ დაინტერესებოდა და არ მიეღო ყველა მის განკარგულებაში მყოფი ღონისძიებანი ამ უმდიდრესი და უმნიშვნელოვანესი ქვეყნის შეერთებისათვის..,

წინედაც ვფიქრობდი, ხოლო უკანასკნელ ომმა აზერბაიჯანთან სავსებით დამარწმუნა, რომ ჩვენს სამშობლოს არ მოეძებნება სხვა რომელიმე კუთხე სულ ერთია შეერთებული, თუ შემოსაერთებელი—, რომელიც ბედზავ ზაქათლის ოლქისამებრ მივიწყებული ყოფილიყოს საქართველოს მთავრობისა და მთელი ხალხის მიერ.

ჯერ კიდევ მაშინ, როდესაც საქართველოს მმართველობა პირველ გაუბედავ ნაბიჯებს სდგამდა სახელმწიფო საზღვრების ამოსახაზავად, ჩემთვის სრულებით აშკარა იყო, რომ საინგილოსთვის ვერ მოიცლიდა თბილისის ხელისუფლება და ვერ ისარგებლებდა იმ დროს აქ მდგომ გერმანელ ჯარის ნაწილებით, რომელთაც სხვა შემთხვევებში დიდი დახმარება აღმოუჩენიათ ჩვენთვის საქართველოს სახელმწიფო ტერიტორიის შემოფარგვლაში.

ხშირად მ. მ[illegible]ია: მთავრობა თავდაჭერილ პოლიტიკას აწარმოებს და ცდილობს ყველა საკითხებს და, მაშასადამე, ტერიტორიულსაც მეზობლებთან [illegible]

[illegible] დესაც ვუკვირდები იმავე მთავრობის ზომებს საქართველოს სხვა სანაპიროებში სამწუხაროდ ვრწმუნდები, რომ ეს შეხედულება ჩვენი მთავრობის პოლიტიკაზე არ არის გამაგრებული ფაქტებით: მაგალითები—რამდენიც გნებავთ და რომ შორს არ წავიდეთ, ავიღოთ თუნდაც უკანასკნელი აქტი მთავრობისა შესახებ ბორჩალოს მაზრის ე. წ. ნეიტრალურ ზონის შემოერთებისა, მიუხედავად იმისა, რომ ამ ზომამ გამოიწვია დიდი აღშფოთება, როგორც სომხეთში, აგრეთვე საქართველოს ქვეშევრდომ სომხებშიაც, რასაც მოწმობს „აშხატავორის" ზომას გადასული წერილები.

მე გადაჭრით ვაცხადებ, რომ ზაქათლის ოლქის საკითხს ქართველი საზოგადოება ფუქსავატად მოეკიდა და თავისი სოციალური გულგრილობით მმართველ წრეებსაც არ აძლევდა საკმაო ფსიქოლოგიურ სტიმულს ამა თუ იმ საშუალების გამონახვისათვის ამ კუთხის შემოერთებლად.

ქართულ პრესას, მცირეოდენის გამოკლებით, არ დაუსვამს ზაქათლის ოლქის საკითხი პრაქტიკულ პოლიტიკის რიგში. ჩვენდა სამარცხვინოდ, უნდა აღვნიშნოთ, რომ საქართველო—აზერბაიჯანის ომამდე ზოგიერთი მოწინავე ინტელიგენტური წრეები დარწმუნებულნი იყვნენ იმაში, რომ ზაქათლის ოლქი საქართველოს ხელში იმყოფება! ასეთს პირობებში, თქმა არ უნდა, ზაქათლის ოლქის საკითხის პრაქტიკულად დასმა ვერ გამოიწვევდა შესაფერ პოლიტიკურ ეფექტს და ვერც დააინტერესებდა ფართო მასას!

დიდი პოლიტიკური ნაბიჯი [illegible]

როგორ გინდათ, რომ ზაქათლის ოლქის შემოერთების საკითხი პოპულარული გვექნა, როდესაც განსაკუთრებულ წრეებში ამ განზრახვას იმპერიალისტურ აქტად ჰსახავენ.

მთავრობის ყურადღებაც გასაგები ხდება!

დაბოლოს, როგორც იყო, ზაქათლის საკითხი მოსკოვში დაისვა და 7 მაისის ხელშეკრულების ძალით აღიარებული იქმნა მთელი ოლქი საქართველოს განუყოფელ ნაწილად საზღვრების დეტალური ჩვენებით! როგორც ვიცით, 7 მაისის ხელშეკრულებას დაერთო 12 მაისის „კორექტივი" რომელმაც სრულიად შეაყირავა უკვე გამოკვეთებული ჩვენს სასარგებლოდ საკითხი: ეს მოხდა ბაქოს კარნახით! „კომმუნისტურმა და „ინტერნაციონალურმა", „წითელ" აზერბაიჯანმა შეუთვალა მოსკოვის ამხანაგებს, რომ ყოვლად შეუწყნარებელია „მაჰმადიანი მცხოვრებლებით დასახლებული პროვინციის (კუსარი ჩვ.) საქართველოსათვის გადაცემა! ამისდა მიხედვით მოსკოვმა ზაქათლის საკითხი შეაჩერა და დაადგინა: „ზაქათლის ოლქში ზოგიერთ სადავო კუთხეების გამოსარკვევად, დაარსდეს საარბიტრაჟო კომისია მოსკოვის წარმომადგენლის თავმჯდომარეობით. მე ხაზგასმით აღვნიშნავ ხელშეკრულების ამ მომენტს, რადგანაც აქსტაფის საზავო მოლაპარაკების დროს სწორედ მოსკოვ—ბაქოს „ქართველი" რწმუნებულები დაჟინებით „ამტკიცებდნენ" რომ „ინტერპრეტაცია" ხსენებული მუხლისა ჰგულისხმობს სადავოდ „ზაქათლის ოლქის არა რომელიმე კუთხეს, არამედ მთელს მიწაწყალს! ჩვენმა დელეგატებმა რასაკვირველია, ვერ გადააჯერეს კომმუნისტები თავის „ღრმა რწმენაში"

რას ჰფიქრობდნენ თვით მცხოვრებნი [illegible] ენებ ისხიი ოლქის საკ[illegible] თეორიულ პერსპექტივებს? როგორი იყო მათი აზრი და ორიენტაცია?

კატეგორიულად ვამტკიცებ, რომ ჯერ კიდევ მაშინ, როდესაც ჩვენი დაუდევრობის გამო ზაქათლის ოლქში მაგრად მოიკიდეს ფეხი ოსმალეთის ემისარებმა და ასკერებმა, რომელთა მოხმარებით ოლქი სულ ადვილად მიიძლინა მაშინ მუსავატელ აზერბაიჯანს,—ზაქათლის ოლქის მცხოვრებთა უდიდესი ნაწილი საქართველოს მფლობელობას ნატრობდა ვინაიდან სამართლიანად სჯიდა, რომ საქართველოსაგან მოწყვეტა ამ ღვთისთიან კუთხეს ერთიანად მოჰღუნავდა ეკონომიურად... და როდესაც ზაქათლის ოლქი ნამდვილად გატიალდა აზერბაიჯანის გამგებლობის ორი წლის მანძილზე, მაშინ უკიდურესი პანისლამისტებიც გადაჭრით დაადგნენ საქართველოს ორიენტაციას...

დღეს მთელი ზაქათლის ოლქი მოტრფიალეა საქართველოსთან შეერთებისა, მცხოვრებლები განურჩევლად ეროვნებისა და სარწმუნოებისა, მოითხოვენ საქართველოს ხელმწიფების დამკვიდრებას ოლქში მისთვის ავტონომიის მინიჭებით. ასეთი სურვილი ოფიციალურად გამოცხადებულია და გამაგრებულია უეჭველი საბუთებით...

აზერბაიჯანთან ომის დროს საქართველოს ჯარი ყველა მხრით შეტევაზე გადავიდა და გადარეკა მტერი; მხოლოდ ზაქათლის ფრონტი აქაც გამონაკლისს წარმოადგენდა და განცვიფრებული ჯარი მთელი ორი თვე გაჭიავებული იდგა ლაგოდეხის პირში მდინარე მაზიმ ჩაისთან. რათ მოხდა ეს? რომელმა მოსაზრებამ [illegible]

ვერც ერთი სპეციალისტი ვერ დამარწმუნებს, რომ საქართველოსათვის უმჯობესი იყო მისი ჯარების შეჩერება მაზიმ ჩაისთან და არა ზაქათლის ოლქის აღმოსავლეთ ნაპირზე—ღელე ყანდუყურთან!..

მოსკოვის ხელშეკრულება და მისი დამატება ზაქათლის ოლქს სცნობენ საქართველოს განუყოფელ ნაწილად, მაგრამ მიუხედავად ამისა აქ ეხლაც, ამ სტრიქონების დაწერის დროსაც ამ ღვთისა და ხალხისაგან მივიწყებულ მხარეში დაუსჯელად თარეშობენ გაცოფებული წითელარმიელები!

ასეთია უკიდურესი სოციალისტების პოლიტიკური მორალი!

მაგრამ, ვკითხოთ, რა კეთდება მაინც ზაქათლის ოლქის საკითხის საბოლოო გამოსარკვევად? სად არის დაპირებული საარბიტრაჟო კომისია მოსკოვის ხელშეკრულებისა? ან აქსტაფის სამშვიდობო მოლაპარაკების საკონტროლო კომისია? ყველა ესენი დავიწყებას მიეცა...

ოლქის სიმდიდრე კი მიდის და მიდის ნუხა-ევლახის ტრაქტით ბაქოსა და მოსკოვის გაუმაძღარ სტომაქში!..

კავკასიაში პოლიტიკური კონიუნქტურა იცვლება: აქ დამყარდა ახალი საგრძნობი ძალა—პრწყინვალე პორტა—ანგორის მთავრობის სახით. ეს გარემოება დიდი და მოულოდნელი მოვლენების წინაშე აყენებს საქართველოსაც! ანგორის დიდი ეროვნული ყრილობის სარდალმა მუსტაფა ქემალ ფაშამ მოიწვია სომხეთი და ჯერ-ჯერობით შეაჩერა ძლევამოსილი წინსვლა... [illegible] ოსმალეთის ალი ძინების მესვეური?..—ამჟამად ქემალ ფაშას სამხედრო ოპერაციებთან ახალი კავშირი აქვს ლონ[illegible]

თუ ეს მართალია, ამიერ-კავკასია დიდ კატაკლიზმს უხლოვდება... კავკასიის მაჰმადიანებში ჩაჩქოლილია! მართლმორწმუნე ჰგრძნობს, რომ ისლამის „ბედი [illegible]" და ხეიროდ ლამობს გამოიყენოს ვითარება...

ბაქოს ყრილობის მონაწილენი [illegible] მოსკოვის [illegible] ყურან-ს მიმდევარი ხალიფათს მაინც [illegible] ჰპოლატობს და კომუნიზმის დროშით პანისლამიზმის სრული გამარჯვება [illegible]! რელიგია ატრიბუტია აღმოსავლეთის ხალხებისა, უსაჭიროესი მომენტი სოციალ-პოლიტიკურ ცხოვრებისა...

კავკასიის მაჰმადიანებს უახლოვდება დიდი წინასწარმეტყველის „ნების აღსრულების". მისი სახე ჯერ გამოუცნობია, მაგრამ ერთი რამ კი დაუფარავია: კომუნისტურ ჩალმის ქვეშ იმალება მექქის წინაშე ხალისიანი მლოცველი, რომელსაც „გაზავათის" ლოზუნგის ხმაში გადასხმული არც თუ ისე გაუგებარი დება!...

ასეთი პერსპექტივების წინაშე დგას კავკასიის საბჭოთა ანონაწილი! [illegible] ადვილი იქნება გარეშე, რომ გარემოებების სათანადო შეცვლისთანავე კავკასიის მაჰმადიანობა აღარ დასჯერდება პასიურობას და ადვილად აჰყვება პანთურქიზმის ფეხის ხმას...

თავის თავად ცხადია, ზაქათლის ოლქის დღევანდელი ამბები მეტის მეტად აადვილებენ მის მცხოვრებლების ყოველმხრივ გადასვლას ოსმალეთის მხარეზე.

დარწმუნებით არ შეიძლება თქმა, თითქოს ამგვარივე სურათი ნებოდა იმ შემთხვევაშიც, თუ [illegible]

ანტანტის მთავრობები ცდილობენ ახალი სისხლის ღვრასა და ყოველგვარ საშუალებას ეძებენ ხანგრძლივი ომი გაჩაღონ, როგორც მახლობელ აღმოსავლეთში, ისე საბჭოთა რუსეთის სხვა ფრონტებზე. ბათომში სამხედრო გემებისა და ქვეითა ჯარის გაგზავნა ანტანტის სახელმწიფოების მიერ იმას ნიშნავს, რომ მსოფლიო რეაქციონერებს წიგნში იშლება ახალი გვერდი მუშათა და გლეხთა რუსეთის რესპუბლიკის დასანგრევად. ბათომში ანტანტის ამირბარებისა და გენერლების გამოჩენისთანავე საქართველო მათს სრულს ძალა-უფლების სფეროში აღმოუჩენს თავს, რომელიც ბოლოს მოუღებს და ცარიელ სიტყვად აქცევს საქართველოს რესპუბლიკის დამოუკიდებლობას. ამრიგად გაჩნდებოდა რეაქციონერი ანტანტის მთავრობებისათვის ახალი სამხედრო ბაზა, რომელიც თავის ბასრი მახვილით მუდმივი მუქარის ქვეშ დააყენებდა რუსეთის მოკავშირე საბჭოთა აზერბეიჯანსა და აქედან კი თვით სამხრეთ რუსეთი ჩავარდებოდა საფრთხეში. ბათომი, როგორც სამხედრო ბაზა ანტანტის იმპერიალიზმისათვის, შექმნიდა ახალ ფრონტს საბჭოთა რუსეთისათვის და ყოველივე ამის შედეგი იქნებოდა მთელს კავკასიაში მუდმივი ომი. ანტანტის აგენტებს, რომელნიც დღეს ოქროს თანხით ასყიდიან კონტრ-რევოლიუციონურ ნაშთების წარმომადგენელთა სინდისს, ამიტომ გვერდში ამოუდგებოდა ლაშქარი, რომელიც რევოლიუციის მონაპოვარს ბოლოს მოუღებდა. რუსეთის მუშებმა და გლეხებმა ხელახლა უნდა მიაქციონ ყურადღება აზერბაიჯანის მდგომარეობასა და ლევანტის იმპერიალისტების ბოროტი ზრახვანი. ჩვენ კიდევ მივმართავთ ანტანტის მშრომელ მასას, ხმა აღიმაღლონ თავიანთი მთავრობების რეაქციონურ სურვილების წინააღმდეგ; ჩვენ დარწმუნებული ვართ, ანტანტის მუშათა კლასი აქაც მიიღებს ზომებს, ჩარევა ქვეყნის დაცვის საქმეში და ამით დაამყარებს მახლობელ აღმოსავლეთში მშვიდობიანობას, რასაც დიდი ხანია ცდილობს რუსეთი.

საბჭ. რუსეთის საგარეო კომისარი ჩიჩერინი.

ჩიჩერინის რადიო ბათომის ოკუპაციის შესახებ.

(საქართველოში არსებულ რ. ს. ფ. ს. რ. მისიის ბეჭდვითი ბიუროს ბიულეტენიდან 6).

მოსკოვი. 28 ნოემბერი (რადიო). [illegible]

როდესაც მან 7 ივნისს გაკვირვება გამოსთქვა იმის გამო, რომ 7 მაისს საქართველოსა და საბჭოთა რუსეთს შორის ზავი შეიკრა. წინააღმდეგ შემთხვევაში ბრიტანეთის მთავრობას უნდა ეცოდნოდა, რომ რუსეთის მთავრობამ პირველმა იცნო „დე იურე“ საქართველოს მთავრობის დამოუკიდებლობა, რაიც ჯერ არ უცვნია ანტანტის მთავრობას, რომლებიც ასე დიდ ინტერესს იჩენენ საქართველოს ბედის მიმართ. ფაქტიურათ მთელი პოლიტიკა საბჭოთა რუსეთისა ახლო აღმოსავლეთში ნაკარნახევია იმ მისწრაფებით, რომ მცირე ერები ნოზა მიანიჭოს თვითეულ ერს და შესაძლებლობა ჰქონდეთ მათ თვითონვე განაგონ თავიანთი ბედიღბალი. საბჭოთა რუსეთი არასოდეს და არავითარი სახით არ ემუქრებოდა საქართველოს დამოუკიდებლობას. საქართველოს დამოუკიდებლობა აღიარებული იქნა ხელშეკრულებაში, რომელიც წინააღმდეგია უცხო სახელმწიფოების ჯარების შესვლისა ბათომში. რუსეთი სასტიკათ იცავს ამ ხელშეკრულებას, რითაც განისაზღვრება მისი პოლიტიკა. მტრის მიერ ბათომის ოკუპაცია იქნებოდა ამ ხელშეკრულების დარღვევა და ამ თვალთახედვით მისი დაცვა არის არა მარტო საკუთრივ ბათომის უზრუნველყოფის საქმე, არამედ ეს არის დაახლოებული ხელშეკრულობის დაცვის საქმეც. რუსეთის მთავრობას არ შეუძლია გულგრილად მაყურებელი იქნეს ასეთი მოვლენების წინაშე, ყოველ შემთხვევაში რუსეთის მთავრობა ყოველთვის სასტიკათ იცავს საქართველოს დამოუკიდებლობას და არას შემთხვევაში არ დაარღვევს საქართველოს სუვერენულ უფლებებს, არც რაიმე სხვა გზით.

ჩ ჩერინი.

საზღვარგარეთ

იტალიაში.

აგრარული პრობლემა.

წინააღმდეგ შვეიცარია-საფრანგეთისა, სადაც მიწის მუშათა კლასი წესიერების პარტიათა ყველაზედ უფრო მტკიცე ყავარჯენს წარმოადგენს, იტალია მუდმივ შფოთს განიცდის არა მარტო სამრეწველო პროლეტარიატის გადაჭარბებულ მოთხოვნათაგან, არამედ მიწის მუშათა აგიტაციისაგან.

თითქმის მთელს იტალიაში მიწის საკუთრებას საშუალო საუკუნის დროინდელი სახე აქვს: ლატიფუნდია გლე- [illegible]

დეს, რაიცა საზოგადო მოვლენად უნდა ჩაითვალოს ამ ომის შემდეგ, მეორეს მხრით ამ გარემოებას ადგილი იმ ზონებში აქვს, სადაც მსხვილი მიწადმფლობელობაა და სადაც ექსტენსიური კულტურა არისო. თანახმად დატაცებული მიწების სტატისტიკისა, ამ მხრივ პირველ რიგში: რომის, გროსეტოს, ბარის, პოტენცის და კალაბრის პროვინციებია. ყველაზედ უფრო სახიფათო ეს მოვლენა სიცილიაში არის. ჯერ პალერმოს პროვინციაში და შემდეგ ბალტანისეტისა და ტრაპანის პროვინციებში. თითქმის მთელი კუნძულის გლეხობა, რომელსაც მეტი არ სურს ითმინოს შრომის დღევანდელ პირობები, რომელიც მართლაც აუტანელია, დაიძრა და მიწებს დაეპატრონა. მიწების დატაცების უმთავრესი იმპულსი. შეიქმნა სათვითმართველობო არჩევნები. თითქმის მთელს იტალიაში ეხლა სწარმოებს სათემო და სამაზრო ერობების არჩევნები. დიდს თემებში, სადაც ამომრჩეველთა უმეტესობა გლეხობისაგან შესდგება, სხვადასხვა პარტიებმა, რომელნიც იმ რჩევან მუნიციპალური ხელისუფლების ხელში ჩასაგდებათ, დაინახეს რომ ყველაზედ უფრო ხელსაყრელი პროპაგანდა ის იქნებოდა, რომ გაელი ხიანებიათ ამომრჩეველთა მადა მიწის დასატაცებლად და თქვაო შეამჩნევდით, რომ გლეხთა გრძელ პროცესიებს, რომელიც რამოდენიმე კილომეტრს გარბოდა რათა მიეღწიათ იმ დგილისთვის, სადაც დასატაცებელი მსხვილი მფლობელობა იყო, რომ ამ გლეხთა გრძელ პროცესიებს წინ მიუძღოდ ნ თემისა და ქალაქის თავები, მათი მოადგილენი თუ გამგეობის წევრები და ღვდლები, რომელნიც ამ ეკონომიურ მოძრაობას პოლიტიკური მოძრაობის შინაარსს ანიჭებდენ. ძებრძოლ კათოლიკეთა პარტია და სოციალისტები ერთიმეორეს ეჯიბრებოდნენ.

ასეთი ვრცელი ფარგლის მოძრაობას უნდა უთუოდ ვნება მოეტანა წარმოებისათვის. არა მარტო ლატიფუნდიების და საეკლესიო მიწების მიატანა გლეხთა კორტეჟებმა, არამედ წვრილ მესაკუთრეთა მიწებსაც. და არა მარტო დაუხნავ მიწებს, არამედ ზვრებსაც. სიცილიაში ზარალი როდი განისაზღვრა მარტო იმით, რომ დათესვა დაგვიანდა, ან იმით რომ ერთი კულტურა უცბად და ერთბაშად მეორე კულტურით შესცვალეს. არამედ აქ მესაკუთრეში ჩაჰკლეს ყოველი რწმენა და იმედი და მიწის დამუშავებაზე გული აუცრუვეს. ამას მოჰყვა კულტურის შემცირება და აგრეთვე აგრარული ამელიორაციის შენე ება. მინისტრის ვიზომის დეკრეტებმა, რომლებმაც ამდენ უკანონო დატაცებას კანონიერობის კალთა გადააფარეს, მდგომარეობა კიდევ გართულეს, მით რომ გაამრავლეს შედავება და გა ოიწვიეს დიდძალი პროცესი. ამ უკანასკნელ დღეებში მინისტრ მიშალმა წინამოადგილეთა დეკრეტები შესცვალა წინანდელი მინისტრების გავლენით, ამა წლის მაისიდან რეგულიარათ ნებადართული იყო 30000 ჰექტარის დაჭრა, რაიც დღეს 100000 ჰექტარამდე ადის. მაგრამ ნებადაურთველ დატაცებას რა უნდა ეყოს? როგორ უნდა დააჯეროთ გლეხები ხელი აიღონ იმ მიწებზე, რომელიც კანონის ძალით მათზე გაცემული არ არის. ეკონომიური თვალსაზრისით, ლატიფუნდიების და ნამცეცების საკითხი მეტად რთულია.

კულტურის გადასხვაფერება თითქმის შეუძლებელია, როდესაც როგორც სამხრეთში, გზები და მოსახლეობა მეტად ნაკლებად არის და სადაც სოფელის მცხოვრები საუკუნოებით შეჩვეულია დიდ გაშლილ სივრცეზედ ცხოვრებას. ამის და მიუხედავათ პრობლემა მეტად საჩქაროა პოლიტიკური თვალსაზრისით და მისი გადაჭრა თანდათანობით აუცილებლად უნდა მოხდეს“.

საქართველო ალბად მოკლე ხანში ცნობილი იქნება ევ ოპის მიერ იურიდიულად. მე ვშიშობ, რომ იქვე გადაწყდება რესპუბლიკის ტერიტორიის საკითხი და მას მიუჭრიან იმდენ მიწას, რამდენის დაპატრონება და მოვლა მან შესძლო... შემდგომ წუხ უნს საქართველოს ისტორიულსა და ტერიტორიულ უფლებებზე ყურადღებას აღარავინ მიაქცევს!

მაშასადამე, მთელი წყება ფაქტებისა და კარზე აღმართული საფრთხეც ერთავად ჩაგვჩიჩინებენ, რომ მიუცილებლად საჭიროა ეხლავე, დაუყოვნებლივ კათეგორიული გადაჭრა ზაქათლის საკითხისა საქართველოს სასარგებლოდ. ახირებულ მდგომარეობაში ვართ: ჩვენ ველით, როდის ინებებენ მოსკოვი და ბაქო კომისიის დანიშვნას ზაქათლის ოლქისთვის! ველით მოთმინებით და ისიც ვერ გაგვიგია, რომ არც მოსკოვი და არც მით უმეტეს ბაქო არ აჩქარდებიან ამისათვის! განა აზერბაიჯანის კომუნისტები იმდენად სულელნიცარი ან, რომ ნებაყოფლობით ხელი მოაწერონ თავის სიკვდილის განაჩენს!?

მაშ, სადღაა გამოსავალი? აზერბაიჯანი არა ჩქარობს, ან რა აქვს ასაჩქარებელი? არ ჩქარობს საქართველოც... მას კი ასაჩქარებელი მოტივები საკმაო გამოენახება!

ასეთია „ობიექტიური პირობები“, გარდუვალი გარემოებანი, რომლებზედაც დამოკიდებულია გაწამებული კუთხის ბედი!...

რ. ინგილო.

დეპეშები.

ს. დ. ს. ს. გან. ცნობები.

„ლ-ჰუმანიტე“ და საბჭოთა რუსეთი.

პარიზი. „ლ-ჰუმანიტემ“ გამოაქვეყნა ყველა მშრომელთადმი მიმართული მოწოდება, რომელსაც სათაურად აქვს: „მშვიდობიანობა ყველა ხალხისათვის“. ამ მოწოდებაში აღნიშნულია, რომ შრომის საერთო ფედერაციამ, სოციალისტურმა პარტიამ და ადამიან ს უფლებათა ლიგამ გადასწყვიტეს საერთო ნაბიჯების გადადგმა ხალხთა შორის ზავისა და მშვიდობიანობის დასამყარებლად და მათშორის რუსეთთან მშვიდობიანობის დამოკიდებულების აღდგენა. ზემოაღნიშნული ორგანიზაციები წინადადებას აძლევენ მთელ განათლებულ ქვეყანას გაჰკიცხონ ყოველგვარ სამხედრო ჩარევა სახელმწიფოთა შინაურ საქმეებში, გაჰკიცხონ რუსეთის ბლოკადა და სხვ. შეერთებულმა ორგანიზაციებმა გადასწყვიტეს საფრანგეთის ქალაქებში ხალხთა შორის მშვიდობიანობის დამყარების სასარგებლოდ აგიტაციის გასაწევად მიტინგები გამართონ.

ადმინისტრაცია და სპეკულიაცია.

ტუ უზ. ადგილობრივმა ადმინისტრაციამ სასტიკი ზომები მიიღო სპეკულიანტების წინააღმდეგ. სპეკულიანტების გვარსა და სახელებს სამარცხვინო ბოძებზე გამოაკრავენ. თითოეული სპეკულიანტი დაჯარიმებულია 5000 ფრანკით.

ბრძოლა ჭლექის წინააღმდეგ.

პარიზი. სორბონში ჰიგიენის მინისტრ ბრეტონის თავმჯდომარეობით გაიხსნა ჭლექთან მებრძოლი საერთაშორისო კონფერენციის სხდომები. განზრახულია მოაწყონ საერთაშორისო საინფორმაციო ბიურო, რომელიც სხვა და სხვა ქვეყნებს ამცნობს ჭლექთან ბრძოლის გაუმჯობესებულ საშვალებებს.

ანარქისტების ორგანიზაციის აღმოჩენა.

რომი. გაზეთ „ახალი დროის“ რედაქციისა და მალატესტას ბინის გაჩხრეკის დროს აღმოაჩინეს საბუთები, რომლებიც ამტკიცებს ანარქისტების შეთქმულების არსებობას. აღმოაჩინეს აგრეთვე შეთქმულთა სიებიც.

გერმანია და მოკავშირე სახელმწიფონი.

ბაზელი. შვეიცარიის პრესის ცნობით ამ მოკლე ხანში მოკავშირეებსა და გერმანიას შორის განახლდება ინტენსიური სავაჭრო დამოკიდებულება. პრესა აღნიშნავს, რომ გერმანიის ეკონომიურ მდგომარეობაზე ცუდ გავლენას ახდენს კარგი ღირსების ნახშირის უქონლობა. ნახში ის სინაკლულემ იძულებული გახადა გერმანია, რომ მას მატარებელთა რიცხვი შეემცირებია.

საფრანგეთი და ლიტვა.

ბერლინი. ლიტვის დეპეშათა სააგენტომ გამოაქვეყნა ლიტვის მთავრობისადმი გაგზავნილი ჟორჟ-ლეიგის ნოტა, რომელშიც ნათქვამია, რომ საფრანგეთის მთავრობა კიცხავს პოლონეთის პოლიტიკას, საფრანგეთი მზათ არის მიიღოს ზომები ლიტვის დამოუკიდებლობის უზრუნველ საყოფად, რომლის საზღვრებშიც უნდა შევიდეს, ვილნო და მემელი.

გერმანული ცნობები.

გერმანული პრესა სასტიკ პროტესტს აცხადებს ჰავასის სააგენტოს მიერ გავრცელებულ ცნობის გამო, რომ ზემო სილეზიაში [illegible] მაგრამ იქ არა მცხოვრებმა [illegible] ხმა და [illegible] კენჭში, რადგან ანტანტა ვერ გაუძლევს აუარებელ უცხოელთა მოგზაურობის გამო შეუძლებელ აჯანყებას, ხმის მიმცემთა რიცხვი 3 0,000 კაცს აღემატება. გერმანიის პრესა [illegible] ამ შიშს, და აღნიშნავს რომ ანტანტას ზემო სილეზიაში ჰყავს 20,0000 ჯარის კაცი, 2000 ტანკი და 5000 პოლიცელიონი. გაზეთი [illegible] ყველა ხმის მიმცემმა, საზავო ხელშეკრულების თანახმად, ერთდროს უნდა მისცეს ხმა ზემო სილეზიაში და მოითხოვს, რომ ანტანტამ ისევე [illegible] ხელშეკრულების პირობები, როგორც მან მით ისარგებლა დასავლეთ პრუსიის პლებისციტის დროს.

გერმანიის ნოტა დანიის და ჰოლანდიის მთავრობებს

გერმანიის მთავრობამ ჰოლანდიისა და დანიას გაუგზავნა ნოტა იმის გამო, რომ ანტანტის საკონტროლო კომისიის ბრძანებით სამგრის დანგრევის გამო, სრულებით დაკეტილია ჰოლჰოლანდის წავთსადგური მიუხედავათ იმისა, რომ გერმანიის მთავრობა ითხოვდა ნავთსადგურის ნაწილი დაეტოვებიათ მუშათა ფლოტისთვის, რომლის ინტერესებიც ნავთსადგურის უქონლობის გამო მეტად დაზარალდა.

მაღაროთა საკითხი

„ფრანკფურტერ ცაიტუნგი“ ეხება მა- [illegible]

მება იქნებოდა აშკარა ბრძოლა კაპიტალსა და შრომის შორის, ამიტომ უნდა გამონახონ ისეთი კომპრომისი, რომლითაც უნდა შეიცვალოს კაპიტალის ახლანდელი მდგომარეობა, ისე რომ იგი სრულად არ განადგურდესო.

რუსეთ ს ცნობები.

ბელგია და რუსეთი.

ბელგიის მთავრობა მზათ არის საჭპოთა რუსეთთან სავაჭრო დამოკიდებულება აღადგინოს.

ლოძში 100 მეტი ფაბრიკა და 300,000 მუშაა გაფიცული.

ვრანგელის ჯარის-კაცნი კონსტანტინოპოლში.

კონსტანტინოპოლის საადმკოფოები სულ სავსეა ვრანგელის დაჭრილი ჯარის კაცებით. დაჭრილებს ათავსებენ ცარიელ ბაზრებში.

როგორც ჩანს ვრანგელის ჯარს სამხრეთ-სლავიაში გადაზვრენ.

ლატვია და რუსეთი.

მოსკოვი 30 ნოემბერი. ლატვიის მთავრობა პროტესტს აცხადებს იმის გამო, რომ ლატვიის ლტოლვილთა ეშელონებში ხშირად იმყოფება არა ლატვიელნი. საგარეო საქმეთა სახალხო კომისარმა საპასუხო ნოტაში განაცხადა, რომ ყველა ერთა თანასწორობის გამო მას არ შეუძლია გაარჩიოს ლტოლვილები და ეშელონის შედგენის დროს ხელმძღვანელობს წარდგენილ საბუთით, რომლებიც ამტკიცებს, რომ ესა, თუ ის პირი ლატვიის სახელმწიფოს ქვეშევრდომს წარმოადგენს.

ლიონის ცნობები.

საფრანგ. მინისტრთა საბჭოში

სამშაბათს მილიერანის თავმჯდომარეობით მოხდა მინისტრთა საბჭოს სხდომა. საბჭოს თავმჯდომარემ ჟორჟ ლეიგმა მინისტრებს აცნობა ლონდონის სამოლაპარაკოების მსვლელობა. ახალშენთა მინისტრმა სარომ ხელმოსაწერად წარმოადგინა დეკრეტი ინდო-ჩინეთის გენერალ-გუბერნატორის მთავარ-ლონგის წინადადების განხილვის შესახებ. შემდეგ მისმა ნ ს ლორან-ეინაკის მოხსენება ნავთის შესახებ.

ერთა ლიგაში.

სამშაბათს ერთა ლიგის სხდომაზე ფერმა მოხსენება გააკეთა ენის საკითხის შესახებ. ესპანური ენა არ შეიძლება მე-3 ენად ჩაითვალოს ფრანგულ და ინგლისურ ენების შემდეგ. იაპონიის წარმომადგენელმა ერთა ლიგის ყოველწლიურ კრებას შესახებ განაცხადა, რომ იაპონიის დელეგაციას ძვირ ჰ ი ჩამოსვლელად 7 კვირა დასჭირდება.

გერმანიაში.

გერმანიის მთავრობამ ელჩთა კონფერენციას მიმართა ნოტით, სადაც აცხადებს პროტესტს ბადენის ტბაზე განადგურებულ 7 ჰიდროპლანის სამაგიეროთ დირიჟაბლების მოთხოვნის გამო. იმ შემთხვევაში, თუ მოკავშირეები პროტესტს უსაფუძვლოთ ჩასთვლიან, გამოთქმულია აზრი, რომ ეს საკითხი არბიტრაჟის საშუალებით გადასწყვიტონ.

ერ. დემ. სტუდენტ. კომიტეტ. ცნობები.

სტუდენტთა კრება.

კვირას, ქრისტეშობისთვის 5-ს დილის 10 საათზე. სახელმწიფო უნივერსიტეტში დანიშნულია ერ. დემ. პარტ. სტუდენტთა კრება.

მოხსენებას გააკეთებს დამფუძნებელ კრების წევრი ბ-ნი ალ. ასათიანი საქართველოს დღევანდელი ეკონომიური მდგომარეობის შესახებ. წევრთა დასწრება სავალდებულოა.

ქრონიკა.

მთ ვრობაში.

— მთავარმა შტაბმა საოლქო და სარაიონო შტაბებს წინადადება მისცა რაც შეიძლება ბრწყინვალედ გადაიხადონ გვარდიის დღე დეკემბრის 12. „გვარდიის დღის“ დღესასწაულის წესრიგი განსაკუთრებით იქნება გამოცხადებული.

სამინისტროებში.

— მიწად მოქმედების ტყეთა ინსტრუქტორმა მიწად მოქმედების მინისტრს წარუდგინა პროექტი საკონცესიო ხელშეკრულებისა ჩუბის ხევის და ბზიბის აგარაკთა ტყეების სიმდიდრის ექსპლოატაციის შესახებ. განზრახულია დაიდვას კონცესია 40 წლის ვადით იმ პირობით, რომ ტყის ექსპლოატაცია ხდებოდეს თანახმად ტექნიკის უკანასკნელ სიტყვისა. ტყე უნდა გაიტანონ უცხო ბაზარზე, ამიტომ ენგურის და ბზიბის ნაპირებზე სამი წლის განმავლობაში უნდა მოეწყოს ქარხნები და ფაბრიკები. საკონცესიო ხელშეკრულობის პროექტში წინდახედულია ფაბრიკებში დამუშავებული ხე ტყის მასალის მეოთხედ ნაწილის მთავრობის განკარგულებაში გადაცემა.

— გერმანიაში მყოფი საქართველოს კომერციული აგენტი იტყობინება ბერლინიდან, რომ მის მიერ შეძენილია გერმანიაში საქართველოს საჭიროებისათვის დიდ ძალი სასოფლო სამეურნეო იარაღები რკინის გზების მასალები, ელექტრონის და ტელეფონის არმატურები, წყალსადენთა და ტრამვაის ხელსაწყოები. შესყიდული საქონელი მოკლე ხანში გამოიგზავნება საქართველოში და სხვ. ამასთანავე გერმანულ ფირმებს შეუკვეთეს საქართველოსათვის საჭირო საქონლის მეორე პარტია.

მუშათა ცხოვრება.

ცენტრალურ სტატისტიკურ კომიტეტში შესდგა მუშათა და მოსამსახურეთა მატერიალურ მდგომარეობის გამომრკვევ კომისიის პირველი სხდომა. კომისიას შემდეგი გეგმა აქვს დასახული: უნდა გამოირკვეს მუშების და მოსამსახურეების როგორც ეკონომიური მდგომარეობა აგრეთვე მათი კვების საკითხი და სხვა. გამოკვლევის საფუძვლად მიღებულია არა ოჯახი, არამედ სამეურნეო ერთეული.

სხვა და სხვა.

— საარქეოლოგიო საზოგადოებაში დღეს საღამოს 6 საათზე საქართველოს მუზეუმის დარბაზში (ლორის-მელიქოვის ქუჩა № 10) მ-ხდება საარქეოლოგიო საზოგადოების წევრთა ჩვეულებრივი საჯარო კრება; მოხსენებები: 1. დიმიტრი გორდეევისა „სოფელ უბეში დაცული წყაროსთავის მცირე სახარების აღწერის გარშემო“, 2. კონსტანტინე თუმანოვისა „შესახებ გმირთა კულტისა ძველს ამიერ-კავკასიაში“ და 3. ლეონ მელიქსეთ ბეგისა „კახეთის ზოგიერთი ტაძრების კედლის ქართული წარწერები“.

— ხასურსათო ცხოვრება. სასურსათო განყოფილება იუწყება: განყოფილება შეუდგა იაფ ფასიან პურის გამოცხობას. პური გაიყიდება გასასყიდათ გირვანქა 75 მან. გაიყიდება. განყოფილება ამ პურს ქალაქის გარეშე უბნებში მყოფ სასურსათო მაღაზიებს მიაწოდებს. შემდეგ ახით პური [illegible]

— ხოშტარიას ქარხნების ადმინისტრაციამ მიმართა ქალაქის თვითმართველობას შუამდგომლობით, დაუთმოს მას ქალაქში ბინები იაფი საპნის სავაჭროდ, ვინაიდან ამ ჟამად საპონი შუამავლებს მეოხებით ძვირად იყიდება.

ქართველ-უდების შუამდგომლობის დაკმაყოფილება

მთავრობის უკანასკნელ სხდომაზე მოწონებ იქმნა ქართველ-უდების შუამდგომლობა მათი გადმოსახლებისათვის საქართველოს საზღვრებში და დაიგინ: უდების შუამდგომლობა დაკმაყოფილდეს და მიღებულ იქმნას ზომები მათი დაუბრკოლებლივ გადმოსახლებისათვის აზერბაიჯანის საზღვრებიდან.

ჩვენს გაზეთში აღნიშნული გვქონდა თავის დროზე ნუხის მაზრის სოფელ ვართაშენის და ყიშლაღის მცხოვრებ ქართველ მართლმადიდებელ უდების ლტოლვების ჩამოსვლა. მინისტრთა მინისტრის წინადადებით უდების წარმომადგენლებმა დაათვალიერეს თავისუფალი ადგილები: სიღნაღის, ბორჩალოს და ახალქალაქის მაზრებში. ერთ-ერთ ნახ ნემ მაზრაში უდებს მიეცა მათ სხნავ-სათესი და სამოსახლო მიწა. იმ შემთხვევაში, უკეთუ აზერბაიჯანელებმა უდებს არ დაანებეს საჩრესაბადებელი და ისინი იძულებული გახდნენ ხელცარიელი გადმოსახლდნენ საქართველოში, მთავრობა აღუთქვამს უდების დელეგატებს დახმარების აღმოჩენას, როგორც თანხით, აგრეთვე ს[illegible] ინვენტარით.

ს ამოვნებით ალვნ ნავ მთავრობის [illegible] და [illegible] თქვამთ, რომ [illegible] აზერბაიჯანში [illegible] უდების [illegible] მოყვანისათვის.

თუ [illegible] უდებს და მათი გადმოსახლება [illegible] ქართველი საზოგადოება [illegible] დარწმუნებული [illegible] მშრომელ [illegible] მოყვარე, [illegible] ნიჭიერი, [illegible] გამოსადეგი [illegible] წევრი.

ინ.

მცირე შენიშვნა.

(აკადემიკოს ნიკოლოზ იაკობის ძე მარის შესახებ).

პროფესორი მარი სახელოვანი პიროვნება გახლავთ. მას დიდი ამაგი მიუძღვის ქართველი ერის წინაშე. ჩვენი ის ორია მან დაამშვენა მრავალი შესანიშნავი შრომით და გამოკვლევით. ბევრი რამ მას გაუშუქებია და ბევრს შემთხვევაში უთქვამს ახალი სიტყვა...

მოღვაწეობა მხცოვანი პროფესორის ნიკ. მარის ჩვენი ისტორიისა და მწერლობის ასპარეზზე ფასდაუდებელი და სამაგალითოა. მისი ნაშრომის აღნუსხვაც კი შეუძლებელია გაზეთის ფურცლებზე.

ნიკ. მარის მე [illegible]

თველი მამულიშვილია, ალსავსე საქართველოსადმი ღრმა სიყვარულითა და პატივისცემით...

მე ძლიერ სამწუხაროდ მიმაჩნია, ის გარემოება, რომ ასეთი დიდი ცოდნის პირი, მოყვარე თავის ერისა და ქვეყნისა, ერთგული მსახური საქართველოსი, დღეს სამშობლოს გარეშე არის დატოვებული.

მისი ყოფნა უცხო ქვეყანაში ყოვლად შეუწყნარებელია დღეს, როდესაც ჩვენი სამშობლო დამოუკიდებელია და თავისი უმაღლესი ეროვნული სკოლა აქვს. რიგია და ჩვენი ზნეობრივი ვალიც, რომ ასეთი წარჩინებული პიროვნება ეხლა მაინც მოვიგმოთ სამშობლოში.

ეს უნდა ითავოს ქართველ საზოგადოებამ და მთავრობამ.

ქართული ახალი უნივერსიტეტისათვის აკადემიკოსი მარის მოწვევა უდიდესი შემატება იქნება...

ზ. ჭიჭინაძე.

ეკონომიური ცხოვრება.

ჩვენი მეღვინეობა და მევენახეობა.

ყველასთვის ცხადია, რომ საქართველო სოფლის მეურნეობის ქვეყანაა, ყველამ იცის, რომ საქართველოში სოფლად ცხოვრობს და მუშაობს 82,8 პროც. მის მცხოვრებლებისა, ქალაქად კი 17,2 პროც. და ისიც ნათელი უნდა იყოს ყველასთვის, რომ საქართველოს რესპუბლიკის ბედ-იღბალი იმაზეა დამოკიდებული, როგორ პირობებში სწარმოებს სოფლის მეურნეობა, რამდენად ხელსაყრელ პირობებში მიმდინარეობს იგი, როგორც თვით მეურნესთვის, აგრეთვე მთელი სახელმწიფოსთვის. საქართველო ამ ჟამად განსაკუთრებულ პირობებშია, იგი ალყა შემორტყმულია არა კეთილ მეზობლებით, რომელნიც დღე და ღამე იმას ფიქრობენ, რომ დაიპყრონ როგორმე საქართველო და თუ მუშტით და ხმლით ვერ მოახერხეს ეს, მაშინ შეეცდებიან გაიჩაღონ ეკონომიური ბრძოლა. მუშტი და ხმალი ქართველისა ძლიერია, ამას კარგად გრძნობენ მტრებიც, მაგრამ ისიც უნდა ვიქონიოთ მხედველობაში, რომ ახლანდელ დროში მუშტით და ხმალით საქმეს საბოლოოდ ვერ გაიტან; ახლანდელ ზნეობა-შეჯიბრებაში უკანასკნელი გამარჯვება რჩება იმას, ვინც ეკონომიურად უფრო მოწყობილია, ვისიც სოფლის მეურნეობის და ვაჭრობა-მრეწველობის მუშაობა სწარმოებს უფრო მეტი ცოდნით და ხელსაყრელ პირობებში. როგორც ვსთქვით საქართველოში სოფლად ცხოვრობს და მუშაობს 82,8 პროც. მცხოვრებლისა, მას ამ სამეურნეო წელში ქონდა დათესილი 520,000 დესეტინა მიწა, მაგრამ [illegible] ჩვენი დესიატინების ვალი იქნება ისეთი მცირედენ, როგორც ახლანდელ პირობებში, მანამ ჩვენ ჩვენი პური არ გვეყოფა და ამიტომ იძულებული ვიქნებით გარედან შემოვიტანოთ. რასაკვირველია ამაში საშიში არაფერია— საბოლოო სავაჭრო ბალანსი ამით არ წყდება,—თუ რომელიმე სხვა მეურნეობის დარგში ჩვენ დავამუშავეთ მაზე მეტი, რაც ჩვენთვის საჭიროა და იგი ხელსაყრელ პირობებში გავიტანეთ საზღვარ-გარედ; მის ნაცვლად თამამად შეგვიძლია შემოვიტანოთ ის, რასაც ვსაჭიროებთ. ეს სრულიად ნორმალური მოვლენაა ახლანდელ პოლიტიკურ-ეკონომიური ცხოვრებისა. სადაა და რა არის ის სახელმწიფო, რომელიც საზღვარ გარეთ ისაჭიროებს იმდენად, რამდენად თვითონ სჭირდება მას. ჩვენ სახელმწიფოს ძვირად ეფასება, რაც უნდა შემოიდოს უცხოეთიდან. მაგრამ სამაგიეროდ მასში ბევრი რამე არის ისეთი, რისი გატანა თამამად შეგვიძლია უცხოეთის ბაზარზე შინაური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილების შემდეგ.

ყველამ კარგად ვიცით, რამდენად ხელს უწყობს ამ დარგის განვითარებას საქართველოს ნიადაგი და ჰაერის სიმდიდრე, ისიც ვიცით რომ არის რამოდენიმე ქვეყანა, სადაც ასეთი ინტენსიური წარმოება, როგორც მეღვინეობა და მევენახეობა, შეადგენს მძლავრ წყაროს ხალხის კეთილ დღეობისა, იმის მიუხედავად, რომ ბუნებრივი პირობები ამ დარგისათვის იქ უფრო ნაკლებია. ჩვენი მეღვინეობის ეხლანდელი მდგომარეობა სახელმწიფოებრივი მეურნეობის თვალსაზრისით რომ შევხედოთ, თითქო დიდად საზარალოდ უნდა ჩაითვალოს; იგი თითქმის საშინელ კრიზისს განიცდის. პოლიტიკური პირობების შეცვლის გამო, ჩვენს მევენახეობას და მეღვინეობას დაეკარგა ის მცირე ბაზარიც, რომელიც მას ქონდა რუსეთში. საქართველოში ვაზის კულტურას უკავია 45—50 ათასი დესიატინამდე და მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენი ვენახის დამუშავების ტეხნიკა ჯერჯერობით ფრიად დაბალია, მაინც ყოველ წელიწადს ვიღებთ 3-3 ნახ. მილიონი ვედრო ღვინოს. აქედან თითქო ორი მილიონი იხარჯებოდა ადგილობრივ, და ნარჩენი კი გადიოდა რუსეთის ბაზარზე სადაც ჩვენ ღვინოს უკვე მოპოვებული ჰქონდა შესამჩნევი ადგილი. ახლა კი, როდესაც რუსეთის ბაზარი დაეკარგა ჩვენს მეღვინეობას, იგი უნდა გასაღდეს ისევ საქართველოს ფარგლებში, მაგრამ აქაც მას მოელის დიდი ხიფათი: მას უხდება ბრძოლა განჯიდან და ერევნიდან შემოტანილ ღვინოებთან, რომელნიც, ვინაიდან მათი ღირსება უფრო დაბალია შედარებით ჩვენ ღვინოებთან, ბევრად დაკლებულ ფასებში იყიდება. ყოფილ რუსეთში საქართველოს ღვინის [illegible] ღვინოზე დადებული იყო უდიდესი ბაჟი ცხრა მანეთი ვედროზე, როდესაც ადგილობრივი ღვინოები ფასობდნენ ერთ (1) მანეთიდან—სამ (3) მანეთამდე, და რასაკვირველია ამნაირად უცხოეთიდან შემოტანილ ღვინოებს არ შეეძლო გაეწია კონკურენცია ჩვენი ღვინოებისათვის იმ დიდ ბაზარზე, რომელსაც წარმოადგენდა მთლიანი რუსეთი. მართალია ახლაც არსებობს უცხო ღვინოზე ბაჟი, რომელიც შემოტანილია საქართველოს გარეთიდან, მაგრამ იგი იმდენად მცირეა (40) ორმოცი მანეთი ვედროზე, რომ თავის ნიშანს სრულიად ვერ ახწევს და ჩვენი ღვინო ვერც შინაურ ბაზარზე იყიდება. აი სწორედ ამით აიხსნება, რომ ჩვენში მევენახეობამ დაკარგა ის დიდი ინტერესი, რომელიც მას ქონდა წინეთ—ხალხი გულცივად უყურებს როგორ ნადგურდება ვენახები ფილოქსერით. აღარ სცდილობს უწინდურად მისი—ძველი ვაზის-შეცვლას ახალი ამერიკულ ვაზით, რითაც სხვათა შორის ჩემის აზრით აიხსნება ის სამწუხარო მოვლენა, რომ საქართველოში თითქმის სულ გაქრენ ამერიკული ვაზის სანერგეები. დღეს დღეს არც კი მოგვეპოვება საშვალება სადმე ვიშოვოთ ერთი მესხეულიც იმ ვაზისა, რაც გვჭირდება.

ვიცით მაგალითები, როდესაც ვენახის პატრონს მოუჭრია ვაზი და მის მაგიერ დაუთესია სიმინდი ანუ ფეტვი. ასეთს მაგალითებს თურმე აქვს ადგილი კახეთშიაც!!.. რასაკვირველია სიმინდი, ფეტვი და პურიც კარგია, მაგრამ მაინც ისინი ვენახის მაგიერობას ვერ გასწევენ. ამგვარად აშკარაა, რომ ჩვენ მევენახეობაში და მეღვინეობაში ფრიად საშიშ მოვლენას იჩენს თავი. თუ ამას არ მიექცა ჯეროვანი ყურადღება, ადვილი მოსალოდნელია რომ ღვინით ცნობილი კახეთი უვაზო ქვეყნად გადაიქცეს

ვ. ჯ.

ფინანსთა სამინისტროში

ფინანსთა მინისტრის საბჭოს სხდომაზე ნოემბრის 29-ს გაირჩა საკითხი საქართველოს ცენტრალურ გადმოვლევის საზოგადოების „კავშირის" წესდების დამტკიცების შესახებ. საკითხის განხილვის შემდეგ დაადგინეს: საზოგადოებას აქვს დიდი სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობა, მისი წესდება გადაეცემა საგანგებო კომისიას, რომელშიაც შევლენ ფინანსთა სამინისტროსა და სავაჭრო-სამრეწველო პალატის წარმომადგენლები. კომისიას ევალება სასწრაფოდ დაამუშაოს აღნიშნულ საზოგადოების წესდება. მასთანავე ამ კომისიამ უნდა გამოსთქვას აზრი, შესახებ საკითხისა, თუ როგორ ფორმაში შეიძლება მიიღოს მონაწილეობა სახელმწიფომ საზოგადოების ოპერაციებში და აგრეთვე მასზე კონტროლის განხორციელებაში. შემდეგ საბჭომ განიხილა საკითხი „ფრანკო-ქართულ სავაჭრო კომპანიის" საზოგადოების წესდების დამტკიცების შესახებ. საბჭომ დაადგინა, მიეცეს ნებართვა საზოგადოებას და ეთხოვოს ფინანსთა მინისტრს საზოგადოების წესდების დამტკიცება. ამერიკა-ამიერკავკასიის სავაჭრო კორპორაციის „ამერიკის" სააქციონერო საზოგადოების წესდების განხილვის საკითხი გადაიდო შემდეგ სხდომისათვის, როდესაც საზოგადოების დამარსებლ ინიციატორებს სათანადო მასალების წარმოდგენა ევალებათ. დასასრულ განიხილეს ტფილისის და [illegible] საქმეები. საბჭომ დაადგინა [illegible] კომისიის დაჰკვნას. (ს. ღ. ს.).

მასალები უცხოეთიდან

ფინანსთა სამინისტროს დასკვნისათვის წარედგინა გზათა დეპარტამენტის დირექტორის განმარტებითი ბარათი საზღვარ გარედ საქართველოს რკ. გზ. საჭირო მასალების შესაძენად სათანადო თანხის გადადების შესახებ. მასალები უკვე დაკვეთილი აქვს ინგლისის ერთ-ერთ სხვილ ფირმას. შეკვეთილია უმთავრესად ვესტინგაუზის საჭირო, ელექტრიული და ორთქლმავალისათვის საჭირო მასალები.

ქაღალდის ფაბრიკა

— ფინანსთა სამინისტროში შეიტანეს შუამდგომლობა „საქართველო ჰოლანდიის საზღვაო საზოგადოების" დაარსების შესახებ. ამ საზოგადოების მიზანი აქვს მოაწყოს გემებით მიმოსვლა საქართველოსა, სტამბოლსა და აგრეთვე ჩრდილოეთ ევროპის შორის. ამ საზოგადოებას აწყობს საქართველოს მხრივ უმთავრესად საქართველოს სატრანსპორტო საზოგადოება და ჰოლანდიის მხრივ კი ჰოლანდიის საზღვაო საზოგადოების დირექტორი.

ტეხნიკური კომიტეტის მექანიკური საამშენებლო განყოფილებაში მოისმინეს მოხსენება ქაღალდის და ცელულოზის და სხვ. გასაკეთებლად „სოკოლინის" ქარხნის მოწყობის შესახებ. საგანგებო მოხსენება ამ საკითხის შესახებ წარმოუდგინეს ფინანსთა სამინისტროს მწარმოებლებმა სტამბოლში არსებულ საქართველოს [illegible] წარმომადგენლის ხელით. მოხსენებაში აღნიშნულია, რომ მრეწველ როზენკრანცს სურს საქართველოში გახსნას „სოკოლინის" სისტემის ქარხანა, სადაც გაკეთდება ტომრები, კედი, ბაწრები, ლინოლეუმი, ტანისამოსი და სხ. ამ წარმოების უმთავრეს ცენტრს კი წარმოადგენს ქაღალდი. წინასწარი მუშაობის გასაწევად როზენკრანცი წინადადებას აძლევდა ფინანსთა სამინისტროს რომ მას ბერლინში მყოფ საქართველოს ფინანსოურ-ტეხნიკურ კომისიის ბიურო. მოხსენებაში აღნიშნულია შემოსავალ გასავალის ხარჯთ-აღრიცხვა, სადაც ჩანს, რომ ქარხანას პირველ წელსავე საკმაოდ დიდი შემოსავალი ექნება. განყოფილების მოხსენებაზე აღნიშნეს, რომ მწარმოებელს არ წარმოუდგენია ყველა საჭირო ცნობა, მაგრამ მიუხედავად ამისა აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს ქაღალდის ქარხნის მოწყობა საქართველოში ამისათვის საჭირო ნედლი მასალა ჩვენში საკმაოდ მოიძებნება. თვით წარმოების მოწყობა არც ისე დიდ სიძნელეს წარმოადგენს, რადგანაც საქართველოში მოიძებნება ამ დარგის სპეციალისტები. მიიღეს შემდეგი რეზოლიუცია: 1) როზენკრანცის წინადადება უარყონ, 2) აუცილებელ საჭიროებად აღიარონ საქართველოში ქაღალდის ქარხნის მოწყობა, 3) იმ შემთხვევაში, თუ მთავრობა პრინციპიალურად თანახმა იქნება ქაღალდის წარმოების საქმის მოწყობისა, მიენდოს ტეხნიკურ კომიტეტს ამ საკითხის შემუშავება და ქაღალდის ქარხნისათვის საჭირო ხარჯთ-აღრიცხვის შემუშავება.

გზათა დეპარტამენტში.

მიმოსვლის განყოფილებამ გზათა დეპარტამენტში შეიტანა მოხსენება მალაკანთა ქუჩის გაფართოების საკითხის შესახებ. ამის საჭიროება დასაბუთებულია მით, რომ თბილისის სადგურის სამგზავრო შენობის გაფართოების გამო, მოედანი სადგურის წინ საგრძნობლად შემცირდა, რაც ხელს უშლის სადგურის წინ როგორც მგზავრთა ისე ეტლების მიმოსვლას, განსაკუთრებით კი მალაკანთა ქუჩის მხრით. ამიტომ საჭიროა მალაკანთა ქუჩის გაფართოება. ტფილისის ქალაქის თვითმმართველობა პრინციპიალურად არ ეწინააღმდეგება ამ პროექტს, მაგრამ აღნიშნავს, რომ ქალაქს ამ ჟამად სათანადო თანხა ამ საქმისათვის, არ აქვს. მიმოსვლის განყოფილება სთხოვს გზათა დეპარტამენტს იშუამდგომლოს მთავრობის წინაშე სათანადო თანხის გაღების შესახებ.

რკინის გზების სამართველოს კომერციულმა ნაწილმა გზათა მიმოსვლის დეპარტამენტის საბჭოს წარუდგინა მოხსენება ძმების ნობელების ამხანაგობასთან ხელშეკრულების აღდგენის საკითხის შესახებ. ხელშეკრულება შეეხება ბათომის სადგურთან არსებულ დასატვირთავ ქუჩაბანდების ექსპლოატაციას. ხელშეკრულება ბათომში ოსმალთა ბანდების შესვლის გამო გაუქმდა 1918 წ ნოემბრის 1. ამ ჟამად ამხანაგობა ითხოვს ხელშეკრულების აღდგენას ახალი ვადით. სამმართველო იძლევა წინადადებას აღადგინონ ხელშეკრულება სამი წლის ვადით, ამასთანავე ერთი წლის საიჯარო გადასახადი წინდაწინ უნდა იქნეს შეტანილი.

(ს. ღ. ს.)

პატარა ფელეტონი.

რადიო-ჭორი.

ქ. ზესტაფონის რადიო-ჭორის სადგურმა მიიღო შემდეგი რადიოგრამმები:

თბილისი. მოვიდა ცნობა, რომ ქალ. ზესტაფონის ყოფილმა ქალაქის თავმა და შემდეგ საგანგებო კომისარმა ანუ საგანგებო რწმუნებულმა (წინათ ქალაქს გამგეობა შესდგებოდა სამი კაცისაგან, ახლა კი მხოლოდ ერთი თავისაგან, ამისათვის ახლად შემოღებული უკანასკნელი ტერმინი უფრო შეეფერება) მენშევიკებისამ ქალ. ზესტაფონში ბატონმა ნოე ჩხეიძემ თავის პოსტს თავი დაანება...

ქ. ზესტაფონის მოქალაქენი, განურჩევლად ჰასაკისა, სქესისა, ეროვნებისა, რწმენისა, მიმართულებისა და პროფესიისა აღფრთოვანებული [illegible] შეხვდნენ ამ ამბავს და სასწრაფოდ შეუდგნენ საზეიმო პანაშვიდის მოწყობას. ახალგაზდა მომღერალთა გუნდმა კიდეც მოამზადა „უფლითაწმინდას" საგალობელი, მაგრამ...

საგენტომ არაპირდაპირი მავთულით (რადგან პირდაპირი მავთული მენშევიკების საკუთრებაა) შეეკითხა თბილისში საკუთარ კორესპონდენტს, რომელმაც გამოგვიცხადა, რომ ამ ამბავმა თბილისში მმართველ პარტიის სფეროში დიდი სენსაცია გამოიწვია; მით უმეტეს, რომ ზედ დაერთო მთავრობის კრიზისი. ცეკას რამდენიმე დღე და ღამე განუწყვეტელი სხდომა ქონდა ამის შესახებ და ბოლოს ბევრი მსჯელობის და თავის მტვრევის შემდეგ გამოიტანა რეზოლიუცია: მიეცეს წინადადება ზესტაფონის საგანგებო რწმუნებულს ამხ. ნოე ჩხეიძეს დაემორჩილოს პარტიულ დისციპლინას და დარჩეს თავის პოსტზე.

ასოთ-ამწყობი (მეტის-მეტი სიხარულით) ვაი!!!

[illegible]. ყველგან საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაში სახლების ჩამორთმევა მოხდა. გამონაკლისს შეადგენდა მხოლოდ ქ. ზესტაფონი, ამხანაგებმა და ცეკამ ეს გარემოება ზესტაფონის ქალაქის თავს უმოქმედობად ჩაუთვალეს და წინადადება მისცეს, რომ კოლეგებს არ ჩამორჩენოდა.

სააგენტოს შენიშვნა: შორაპნის მაზრას არასოდეს არ დაავიწყდება ზესტაფონის ქალაქის თავის პარტიული მოღვაწეობა. რა თქმა უნდა, მან ეს წინადადება დიდი სიხარულით მიიღო და არამც თუ არ ჩამორჩება თავის კოლეგებს, იმედი გვაქვს, თუ ღმერთმა დაალოცა, გადააჭარბებს კიდეც. თუ დღემდის სახლების ჩამორთმევა აქ არ ხდებოდა ეს აიხსნება იმით, რომ არჩევნები მოახლოვებულიყო და ქალაქის თავს იმედი ჰქონდა ხელმეორეთ არჩევისა, მაგრამ ახლა, როგორც ეტყობა, მან ეს იმედი უკვე დაჰკარგა და გადის წყვეტა წასვლის წინ ჩამოართვას ზესტაფონის მოქალაქეებს რამოდენიმე კარგი სახლი და დაუტოვოს თავის ამხანაგებს.

ასოთ-ამწყობი: რითაც დაიწყო, მით გაათავებს.

[illegible] ს. ს. რ. გ., ესე იგი საქართველოს სახელმწიფო რკინის გზაზე მიმოსვლა ხდება ტყიბულის ქვანახშირის საშვალებით. ამ ქვანახშირს საუარესებელი ნაცარი აქვს, რითაც გავსებულია მთელი რკინის გზის სადგურები და მის გადაზიდვას ვერ აუდიან. ქ. ზესტაფონს რკინის გზის სადგური ზედ ცხვირთან ახლავს. ზესტაფონის ქალაქის თავის გამოკვლევით თურმე ამ ნაცარს ასფალტის თვისებაც ჰქონია. ქალაქის თავმა, როგორც კარგმა მეურნემ, ისარგებლა სიახლოვით და ეს უფასო და უსარგებლო ნაცარი ნიორაძის ქუჩას ზედ მოაყარა. ეს ქუჩა ახლა, სანამ კარგი დარია, დამფუძნებელ კრების ქუჩა გვგონებათ, მხოლოდ ერთი განსხვავებით იქ ცხენები ფეხს ვერ იმაგრებენ და იმტვრევიან., აქ კი „ეტლები" და ურმები შუამდი ჩაფლული სულ სრიალ სრიალით დადიან. გარდა ამისა ნაცარი სადეზინფექციო მასალაც არის.

ასოთ-ამწყობი. მელოდება ზესტაფონის ქალაქის თავი; ტყუილა ხარჯავს თავის „ნიჭს" და ენერგიას; ტყუილა შვრება ამდენ უტილიზაციას. ზესტაფონელებს მე კარგათ ვიცნობ—გაუტანელი ხალხია. მალე ამღერებენ „ზესტაფონო გშორდები"-ს.

(დასასრული არ ექნება).

მანგანიანი.

სამხატვრო ქრონიკა.

სახელმწიფო ოპერის თეატრში.

დეკემბრის 2-ს: ქართულ ენაზე ოპერა „ლალატი"

სახელმწიფო დრამის თეატრში.

დეკემბრის 2-ს: მეორეჯერ „ხლვასთან" დეკემბრის 3-ს: პირველად ქართულ სცენაზე ორიგინალური ტრაგედია „ბერდო ზმანია".

ჩვენი კორესპონდენციები

სოფელი სორტა (სენაკის მაზრა).

ოქტომბრის შუა რიცხვებში აქ ერთს დიდს უსამართლობასა და ძალმომრეობას ჰქონდა ადგილი. სოფლის რამდენიმე კაცმა თავისი ნებით გასჭრეს, ვითომ გზის გასაყვანად, ონისიმე თურქიას მამული—აკაფეს სიმინდი, ღომი, დაფნა, აკაციის ხეები და სხვა მცენარეები სიგძით 60 საჟენზე, სიგანით ოთხ საჟენზე. იქვე ეზოს შემოჭრეს გარშემო ორასი საჟენის სიგრძეზე და ნახევარი საჟენის სიგანეზე და მთელს ამ მანძილზე აჭრეს ხეები და დაანგრიეს ღობე. ზარალი უდრის დაახლოებით მილიონს. ოჯახის პატრონი შინ არ იყო. როცა პატრონმა თავისი უბედურობა ნახა, შეჩივლა კომისარს და გზის გაყვანა შეაჩერებინა არამკითხე გზის გამყვანებს, მით-უფრო, რომ იქვეა ძველი გზა. მაგრამ გაჩნდა ერობის თავმჯდომარე — გრიშა ცეკვაშვილი და კვლავ განაახლა მუშაობა და ოჯახის პატრონს ამ სიტყვებით მიჰმართა: „მე ნება მაქვს გავსჭრა არა თუ თქვენი ეზო და მამული, არამედ ქვიტკირის სახლიც კი დავანგრიო, თუ კი საჭიროდ დავინახავო". ამის შესახებ გამოძიება წარმოობს.

მაგრამ ვეკითხები ერობის თავმჯდომარეს—გრიშა ცეკვაშვილს: 1) აქვს თუ [illegible] შეატყობინოს და ისე შეეჭრას მამულში და ეზოში, აუჩეხოს სიმინდი, ხეები და სხ.? 2) იყო თუ არა ამის შესახებ დადგენილება საერობო საბჭოში? და, თუ არ იყო, რისთვის მიითვისა მან ეს ზედ მეტი უფლება. 3) რამ აიძულა აეჭრა ასე აჩქარებით სიმინდი და ღომი და წაეხდინა ამდენი ჭირნახული, როდესაც ასეთი შიმშილობაა, და 4) ერობის თავმჯდომარე დამქცევი უნდა იყოს თუ მოჭირნახულე და გამკეთებელი?

დამსწრე.

საჩხერე

ჩვენი მხარე ერთი შესაბრალისი კუთხეთაგანია, რომელსაც პატრონი კარგა ხანია [illegible] უკვე ახლა მოვლენილი მოხელეების: თემების, მილიციათა უფროსის და მათთან ახლომდგომი მსახურების [illegible] მოქმედებამ საზოგადოების გადაჭარბება და მათ მიერ დაკავებულ ადგილებს პრესტიჟი დაუკარგა.—

ამ მოვლენას ხელს უწყობს მათგანვე ერთი მეორის ადგილზედ გადაჯგუფება. დღეს ჩხიკვაძეა, ხვალ ქოლიძე, ზეგ კიდევ ტაბატაძე. ბევრი მათგანი ლაქია-ნოქარითა ხელობაზეა მხოლოდ აღზრდილი, და ხელისუფლებამ კარგად უწყის მათ სამსახურის [illegible] აბა ერთი შეიხედეთ ჩვენს სამ კანცელარიებში, ვინ ვის უვლის [illegible]

ჩვენი ქვეყნის ბედნიერება ღლამდის გრძნობიერად გვიფასებენ ჩვენში მოხელეებად მოვლენილი პირები.

[illegible] ამავე ქალთა გიმნაზიის შენობის დასრულება? რომელიც დიდი [illegible] შემდეგ ტეხნიკამ [illegible] ცნო, მიტომ, რომ ფანჯრები არ ქონდა ჩაჯენილი და კედლი ეგონა [illegible] ლი—? [illegible] გზა ტკეცილების გაყვანა თემიდან—თემამდე და ხიდეების აგება? ამ გზით არ არის, რომ არგვეთის თემის თავმჯდომარე ქირახვის გზით ქუჩებში დაყრილ ბოძებზე—გამზადულ ტელეფონზედ ელაპარაკება თბილის და მას [illegible] უკეთებს მომარაგების სამინის [illegible], თუ როგორ უშველა წლევანდელმა მოუსავლობამ წასული წლის მოუსავლობისაგან დამშეულს ვალით გახსნი [illegible]-ძის ანგარიშ გ. ქ[illegible]ძე-? ყველაფერი ამ თემში მას შემდეგ მოხდა, რაც თავმჯდომარეობაც ლაიპყრეს დიდის ბრძოლის და ხმის უმრავლესობით.

ნუ თუ წინ წაწევა არ არის განძრახვა ჰალის თემისა, რომელიც რაჭა-ოსეთიდან გამოვლილ საქონელს სეკვესტრს უშვება; აქაო და მათ შეძენაში უპირატესობა მე მეკუთვნისო? თვალ ცხადია ყველგან დაიწყო საქმემ რაღაც კერძო ინი იატორობას ადგილი არ აქვს. ჰალის თემის განზრახვისათვის გზა დაგვილოცნია ვიტყვით მხოლოთ, რომ ისეთი შკოლა გაუვლელი პირებისაგან ვის ხელადაც ვიმყოფებით ვერ შევასუსტებთ ჩვენი მიწოდებული საქონლით ფულის კურსის ზრდას და ვერც ერთ ქალაქს კი არა დაბასაც ვერა გამოვკვებავთ რადგან ვაჭრობა ეს განსაკუთრებით შესასწავლი დარგია:

განვლილი წლის ზაფხულზედ აქ განსაკუთრებული კრება მოხდა შესახებ იმისა, რომ აქაური მიწის მუშაობა ტეხნიკურად გაუმჯობესებულიყო შეძენილი მანქანებით. ხალხში ავარჩიერ ბ. ი. ბ ლის მეთაურობით რამდენიმე პირი. იგინი თბილისშიც იყვნენ იარაღებიც მოიტანეს. არის საწყობი, ხაზინა იხ[illegible] აგრონომის ჯამაგირს თვიურად, სახლის ქირას და თურმე საწყობში მრავალ იარაღთა შორის ორი დაშლილი გუთანი და გდია. ცდას ამ იარაღებს ჩვენ ვერა ვიხილავთ მათგან რადგან კარგათ არ აბია თავი, მაგრამ ვაფრთხილებთ გამგეობას იარაღები კერძო საკუთრება არაა—სახალხოა. საბატრელ პირობებში არც გადასახლების საქმეა ჩვენსკენ ხმა მაღალი გვესმოდა რომ მთელი ცხინვალის კუთხე უკვე სახლ კარით დაცლილია გადასახლდითო, მაგრამ კოლიას ცდამ ყველგან ნაყოფი ვერა გამოიღო და ადგილობრივ უმიწაწყლო ხალხს თავისი კერია ვერ დაატევებინა. ეტყობა ცოტა იმედებს ამყარებს ქაიანი გლეხობა მათ სიტყვების რახა-რუხზედ.—

51 დღის გამუდმებული წვიმა სიცივების შემდეგ ეს ორი კვირა შესამჩნევი ამინდები დადგა. ხალხი მინდვრად გაიშალა და უკვე მიდამოები გადაამუშავა სადაც მომავალი წლის საზრდო ჩაყარა.

ხვადაბუნელი.

ხევი.

„მკვდარი მკვდარს გადაეკიდა, ღობემდეს მიმიყვანეო". ვის არ მოეხსენება, რომ ჩვენს ხალხს სარწმუნოება ისე ძვალ-რბილში აქვს გამჯდარი, რომ სამარემდის მას გულიდან ვერავინ ამოფხვრის. მთავრობამ ეკლესია სახელმწიფოდან გამოჰყო, სკოლებიდან სღმთო სჯულის სწავლება ამოფხვრა, მაგრამ სარწმუნოებას კი ვერაფრით ჩვენს ვერ წაგვართმევს. თუნდა დეე ეკლესია და მღვდელმოქმედობაც რამე მიზეზით მოისპოს მაინც ადგილობრივი მკითხავ დეკანოზები ხალხს ქრისტიანულს რწმენას არ მოასპობინებენ. მღვდლებს ჯამაგირები მოესპო, მღვდლებმა ხალხს სურსათად მოსთხოვეს, მაგრამ სამწუხაროდ თვით მრევლს არაფერი მოსავალი არ გააჩნია და მღვდლები როგორ უნდა ასაზრდოვონ? ჩემის აზრით მთავრობამ მთის მღვდლები უნდა ისევ წინანდებურად რითიმე დააკმაყოფილოს და ხალხს ნუც სარწმუნოებაზედ აღებინებენ ხელსა და ნურც ნივთიერად შეაწუხებენ. ამ სარწმუნოების მეოხებით ებრძოდა 2000 წლის განმავლობაში აღურიცხველ მტერს საქართველო მით უმეტეს. მთა ლომისის ბაირაღით მთიულეთი, მწინდის სამების ბაირაღით ხევი, ლაშარის ჯვრის ხატით ფშავ-ხევსურენი და თუშეთის ლაშქარი გამოდიოდა ბახტრიონის ალებაში და ამ ხატებზე კრწანისის ველზედ აღა-მაჰმადხანთან ბრძოლაში ხამასმა არაგველმა დაიფიცეს ერეკლეს წინაშე და მსხვერპლად შეექნენ სამშობლო ქვეყანასა.

ნუ უთხრიან ძირს სარწმუნოებას და ამით ძლიერს მცველს და თავგანწირვით სამშობლო მთის ხალხს ნუ უფუჭებენ გულსა და ნუ ასუსტებენ მათ ძალას მამულის წინაშე.

წვალმას-წვერა.

სარედაქციო კოლეგია
მთავარი რედაქტორი: ხ. კედია.

თვალების ავადმყოფობის
ექიმი
მ. გოლშტეინი
სათვალეების შერჩევა. ავადმყოფების მიღება დილის 8 ს-დან 11 ს-მდე; საღამოს 2—7 საათამდე.

დოქტორი მედიცინისა ყოფ. ასის[illegible]
ბერლინის და [illegible]
გ. გ. მეგრაბიანი
შინაგანი ავადმყოფობა, [illegible] გულისა. იღებს რენტგენის ელექ[illegible] წამლობის კაბინეთში. გასინჯვა წამლობა X-ს სხივებით. [illegible] რაცია—პოევმოტორაქსი. ყოველ დილის 9—12 საათამდე და საღ. [illegible] აათამდე. ბებუთოვის ქ. № 23, ტელეფონი 7—92.

ექიმი
ე. ი. კალანდაძე
ღებულობს შინაგან სნეულებათა მყოფე ს დილის 8—12 ს. ვენ[illegible] სიფილისი (შეხბაპუნები 606 [illegible] და საშ რდე ორგანოთა საღ. 5[illegible] გუნიბის ქ № 6, მოსკოვის ქუჩ[illegible] თხე ზემმელის აფთიაქთან. ტელეფ. 18—95.

დაბრუნდა და გაანახლა ავადმყ[illegible] მიღება.
ექიმი
მ. ო. ზანდუკელი
შინაგან და ნერვების ავად[illegible] ელექტრონით წამლობა.
ავადმყ. მიღება საღ. 5-7 ს, ანა[illegible] ქუჩა № 3 ტელეფ. 9—31.

ყოფილი 1 კავკასიის კორპუსის დრო ბეითალი-ექიმი
ი. გ. ქუთათელაძე
იღებს შინაგან, კანით (ქეცით) მყოფ ოთხფეხ პირუტყვებს და ნველებს. ცხენის ქოთოოს (სა[illegible] ქალევ მალეიის შეხბაპუნებით. ცხვრის სასულე—მილის ავათმყ[illegible] ვექიმობ „ნეიმანის და ვესელი[illegible] თოდებით. ვიძლევი დარიგებას ოტენსიაზე" (საქონლის მოვლა[illegible] ნება). დილის 9—10 საათ. და 3—5 ს. ბელინსკის ქუჩა № 39.

ექიმი
რეზო მაჩაბელი
კანისა და ვენერიული სნეულებ[illegible] მლობა ახალი და ძველი სუს[illegible] სიფილისი (636—914 შეხბაპუნე[illegible] ავადმყოფებს იღებს კაცებს 9—11 დილ. და 6—8 ს. საღ. ქალებს 1[illegible] ს. [illegible]ის, მოსკოვის ქუჩა № 4[illegible] ლის აფთიაქის პირდაპირ.

ქუთაისი
ექიმი
ისაკ იაკობის-ძე
მინოვიჩი
ღებულობს შინაგან და ბავშვთა[illegible] ლებიან ავადმყოფთ.
ყოველ დღე დილის 10-12 ს. და [illegible] 5 7. ს. ქარვასლის ქუჩა, № 5 ([illegible] ბაზარი) ბინა ყოფილი ექ. ქოლო[illegible] № 32[illegible]

ექიმი
დ. ი. ჯაფარიძე
შინაგან, კისრის, ცხვირის და [illegible] ავადმყოფობის.
ავადმყოფების მიღება დილის 12—[illegible] საათამდე, მადატოვის ქუჩა № 7, ქსანდროვის ბაღის პირდაპირ.
ტელეფ. 16—65; 1. 7—49

მატარებელთა მიმოსვლა

ფოსტის მატარებელი № 3.
თბილისიდან ბათომში—დილ[illegible] 53

მატარებ. № 3. № 7.
თბილისიდან ფოთში საღამ. 7 ს.

მატარებ. № 21.
თბილისიდან ბათომში, საღ. [illegible]

მატარებ. № 19.
თბილისიდან ხაშურში დილ[illegible]

მატარებ. № 140.
თბილისიდან სალოღლოში დილ[illegible]

მატარებ. № 390.
თბილისიდან სანაინში დილ[illegible] 45

მატარ. № 4.
თბილისიდან კახეთში დილ[illegible] 30

თბილისში მოდის.

მატარებ. № 4.
ბათომიდან თბილისისკენ გ[illegible] საღ. 10 ს. 46
თბილისში მოდის საღ. 6 ს.

მატარებელი № 7.
ფოთიდან თბილისისკენ გამო[illegible] მის 12 ს.
თბილისში მოდის დღის 2 ს.

მატარებელი № 22.
ბათომიდან თბილისისკენ გა[illegible] მის 12 ს.

მატარებელი № 19.
ხაშურიდან თბილისისკენ მო[illegible] მის 2 ს.
თბილისში მოდის დილის 8

მატარებ. № 141.
სალოღლიდან თბილისისკე[illegible] დილის 9
თბილისში მოდის საღამ. 5 ს.

მატარებ. № 416.
სანაინიდან თბილისისკენ გა[illegible]
თბილისში მოდის დღის 4 ს.

მატარებ. № 3.
კახეთიდან თბილისში გა[illegible]